

Referatsaker

1. Referat fra møte i Den norske kirkes nord/sør-informasjon 17.09.2012
2. Referat fra møte i Samarbeidsråd for menighet og misjon 19. september 2012
3. Protokoll fra møte i Katolsk-luthersk samtalegruppe (KATLUSA) 28.8.12
4. Protokoll fra Kirkerådets møte 27.-28. september 2012
5. Referat fra kontaktgruppen med Buddhistforbundet 16. april 2012
6. Protokoll fra møte i kontaktgruppa for Mellomkirkelig råd og Det Mosaiske Trossamfund 15. mai 2012 og 24. oktober 2012
7. Protokoll fra møte i kontaktgruppa mellom Islamsk Råd Norge og Mellomkirkelig råd for Den norske kirke 10. oktober 2012 (u.off. § 14.1)
8. Protokoll fra møte i dialoggruppa Abrahams barn 11. oktober 2012
9. Referat fra rådsmøte i Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn 04.09.12
10. Protokoll fra møte i KISP 24.-25. mai 2012 (vedlagt) og 10.-11. oktober 2012
11. Referat fra møte i Nådens fellesskap 29. oktober 2012

Forslag til vedtak

Mellomkirkelig råd tar referatsakene til orientering.

DEN NORSKE KIRKE

Den norske kirkes nord/sør-informasjon

MKR 34112.1

Medlemmene i Dnks nord/sør-informasjon

Dato: 28.09.2012

Vår.ref: 11/131-18 HGS

Deres ref:

Referat fra møte i Den norske kirkes nord/sør-informasjon 17.09.2012

Til stede: Kristian Larsen, leder, Wenche Fladen, Maria Paulsen Skjerdingsstad, Rita Knutsen Ims, Bendik Vollebæk, Astrid Fylling, Ellen Hestnes Ribeiro, Lars Breivik Hellerdal, Inger Torunn Sjøtrø (KN), Susanne Lende (web-ansvarlig), Hilde Gunn Sletten (sekr).

Forfall: Kristine H. Hovland (NKR)

Gjest: Berit Hagen Agøy, Generalsekretær MKR (sak 26)

Åpning v Kristian Larsen og presentasjon av ny rådgiver for Dnks nord/sør-informasjon, Hilde Gunn Sletten.

Sak 24/12: Godkjenning av saksliste og protokoll fra møte 07.05.12

Vedtak:

Protokoll fra møte 7.5.2012 og dagens sakliste godkjennes. Ellen Ribeiro etterlyste en egen sak der medlemmene gis mulighet til å orientere hverandre om aktuelle saker. Denne gangen ble dette lagt til Eventuelt. Det ble ikke tid til å behandle dette punktet på sakskartet.

Sak 25/12: Orienteringssaker:

1. Orientering om regnskapet 2011. Til dette møtet ble det lagt ut en oversikt over forbruket på hvert tiltak i Virksomhetsplanen. Samlet forbruk var på 255.406 kroner, og det gjenstår 424.594 kroner til aktivitet.
HGS opplyste at det til Vennskapskonferansen og fagdagen i Stavanger er stipulert et forbruk på om lag 100.000. I tillegg kommer utgifter til Trosopplæringskonferansen med 10.000 kroner, og utgifter til revisjoner av tidligere materiell.
2. «Vi deler»-katalogen revideres. Pdf – deles ut på møtet. Ny utgave trykkes i oktober, og vil bli delt ut på Trosopplæringskonferansen 17.10.2010.
3. Tjæresand-turneen, muntlig orientering v/Susanne Lende.
Turneen ble gjennomført sammen med Greenpeace og Samisk kirkeråd og fikk stor publisitet. Motivasjonen er å endre myndighetenes praksis når det gjelder Statoil. Det arbeides med å forankre arbeidet i de sentralkirkelige råd, og det foreslås som satsingsområde for Skaperverk og Bærekraft, og vil gå inn i klimaarbeidet i Dnks nord/sør-informasjon.
4. MKR (Mellomkirkelig råd) – sak 20/2012 (mai-møtet) er vedlagt. «Just Peace» er fokusområde i Kirkenes verdensråd fra Jamaica-konferansen, og vil bli videreført til

- neste års generalforsamling i Busan i Sør-Korea. Der er hovedtema «God of life, lead us to justice and peace».
5. Trosopplæringskonferansen 17.10. «Leve og vokse». Vi deltar sammen med Skaperverk og bærekraft. Fokus i år vil være å rekruttere til flere Grønne menigheter.
 6. Vennskapskonferansen i Stavanger 19.-20.10.12, programmet delt ut.
 7. Fagdag i Stavanger 23.10.12 – Misjonshøgskolen, programmet er under utarbeidelse.
 8. Kurs i Grønn Trosopplæring – muntlig orientering v/Inger-Torunn Sjøtrø. Inger-Torunn mener at man har funnet en form som fungerer bra, at kurset gir gode perspektiver på en mer klimavennlig praksis. Men hun etterlyser en klargjøring av mandatet, og hvilken rolle IKO skal ha i det videre arbeidet. Bispekontorene bør bli involvert i kurs-virksomhet.
 9. Uttalelse fra ECEN-Assembly i Amsterdam vedlagt.
 10. HGS og Susanne Lende reiser til nettverksmøte i Genève i november sammen med tre andre rådgivere fra Kirkerådet.
 11. Protokollen fra KISP-møtet er vedlagt.

Sak 26/12: En gjennomgang av Dnks nord/sør-informasjons mandat ved generalsekretær Berit Hagen Agøy

BHA åpnet med en historisk gjennomgang fra opprettelsen av Kirkens U-landsinformasjon i 1977 og frem til 2012, og understreket at dette hele tiden har vært en avtale mellom Norad og Kirkerådet. Hun poengterte at KUI opp gjennom årene har hatt en funksjon som «vaktbikkje» mht. Den norske kirkes miljø- og solidaritetsarbeid, men at disse verdiene nå er mer og mer selvfølgelig til stede i Kirkerådets arbeid. Blant annet er den tidligere «daglig leder» for prosjektkomiteen blitt en fast ansatt rådgiver for Kirkerådet, administrert under Mellomkirkelig råd fra og med 1.8.2012.

BHA understreket at utvalget ikke står økonomisk ansvarlig for tildelingen fra Norad. Det økonomiske og juridiske ansvaret ligger formelt sett hos Kirkerådets direktør. BHA brakte med seg en revidert utgave av mandatet, der **prosjektkomité** er erstattet med **utvalg**. Hun mener at endringene i mandatet ikke vil føre til noen endring i det pågående arbeidet, men bare er en justering i forhold til dagens praksis.

Utvalget drøftet ulike sider ved forslaget til mandat som BHA la fram og hadde noen merknader til det, spesielt når det gjelder utvalgets identitet, muligheter og oppdrag. En gruppe bestående av Ellen Ribeiro, Wenche Fladen, Astrid Fylling og Hilde Gunn Sletten vil jobbe videre med dette spørsmålet fram til neste komitémøte i november.

Sak 27/12: Spørsmål om navn på utvalget

I forlengelsen av sak 26/12, oppfordret flere av medlemmene til en mer grundig prosess på navn, som vil bli sak på novembermøtet.

Vedtak:

Heretter brukes ikke KUI som navn på Den norske kirkes nord/sør-informasjon. Enstemmig vedtatt.

Sak 28/12: Forslag til prosjekter og tiltak 2013

5. Nettverk og evaluering: Susanne Lende orienterte om arbeidet hun har startet med

brukertestene fra produktene fra Dnks nord/sør informasjon. Det gjelder Nord/Sør-søndagen, prosjekt-tildelinger, nettsiden og vennskapsrelasjoner.

Årets mindre studier skal legge grunnlaget for en kvalitativ studie/evaluering av produktene til neste år.

Når det gjelder det planlagte gruppe-arbeidet med Virksomhetsplan for neste år, ble det ikke tid til å gjennomføre dette.

Ved en åpen runde rundt bordet ble Klimavalg 2013 og Grønne arbeidsplasser nevnt, og Astrid Fylling etterlyste konkret et bruker-hefte for å inspirere til en grønnere hverdag.

Det var et engasjement både i forhold til trosopplæring og diakoni.

Konklusjonen ble at Hilde Gunn Sletten jobber videre med Virksomhetsplanen, og kaller inn til et avsluttende møte på Kristians kontor etter arbeidstid mellom 24. og 27.09.

Sak 29/12: Behandling av 4 søknader om støtte

1. Globaliseringskonferansen: Søknaden fra Globaliseringskonferansen ble avslått, delvis fordi det ikke kan vise til at arbeidet er rettet mot kirkelig arbeid, og delvis fordi Norad allerede har bevilget en større sum. I avslaget bes Sosialistisk forum om å vurdere kirkelig deltagelse under neste konferanse.
2. Israelsmisjonen: Utvalget overlater beslutningen om å bevilge 15.000 kroner til Den Norske Israelsmisjonen v/ungdomsbevegelsen return2sender til Kristian Larsen og Hilde Gunn Sletten.
3. Mandal og Holum menighet: Bes om å utdype målsetting og hva pengene konkret skal brukes til, og bevilgningen avgjøres siden av Kristian Larsen og Hilde Gunn Sletten.
4. KFUK/KFUM: Det blir bedt om at komiteen utdyper nærmere hva pengene skal gå til, og bevilgningen avgjøres siden av Kristian Larsen og Hilde Gunn Sletten.

Sak 30/12: Møtekalender 2013

Mandag 25.02.2013: kl. 13-17

Mandag 13.05.2013: kl. 13-17

Med vennlig hilsen

Kristian Larsen
leder av Den norske kirkes
nord/sør-informasjons utvalg

Hilde Gunn Sletten
rådgiver for Den norske kirkes
nord/sør-informasjon

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd

Dato: 19.09.2012

Vår ref: 11/162-11 KHA

Deres ref:

Referat SMM-rådet 19. september 2012

Kl. 08.45: Andakt i «hjørnesteinen»/kapellet i Kirkens hus

Møte kl. 09.00-14.00 i Agder møterom 1.etg.

Til stede:

Jon Geir Dittmann, stedfortreder for gen.sekr. Stefanusalliansen

Magne Mjærum, stedfortreder for gen.sekr.NMS

Eli Schie, NMS

Grethe Matre, Misjonsalliansen

Arnt H. Jerpstad, Misjonsalliansen

Raag Rolfsen, Areopagos

Rolf Kjøde, Normisjon

Jorunn Andestad Langmoen, Israelsmisjonen

Heidi Westborg Steel, HimalPartner

Terje Holmedahl, HimalPartner

Jens-Petter Johnsen, Kirkerådet

Berit Hagen Agøy, Mellomkirkelig råd

Knut Hallen, SMM

Forfall:

Jeffrey Huseby, NMS

Bjørn Wegge, Stefanusalliansen

Marianne Haugerud, Stefanusalliansen

Mari-Anne Nybraaten, Normisjon

Rolf Gunnar Heitmann, Israelsmisjonen

Tore Laugerud, Areopagos

Saker:

09/12: Godkjenning av innkalling og saksliste

Vedtak:

Innkalling og saksliste ble godkjent.

10/12: Godkjenning av referat fra møtet 14. mars 2012

Vedtak:

Referatet fra møtet 14. mars 2012 ble godkjent.

11/12: Oppdatering på SMM-arbeidet v/daglig leder

Vedtak:

SMM-rådet tok daglig leders oppdatering til orientering.

12/12: Misjonsstrategisk samtale

Innleder: preses for Dnk og visepresident for LVF i Norden, Helga Haugland Byfuglien: LVF sier i sin nyeste strategi (se www.lwf.org) at helhetlig misjon er en av de 3 viktigste prioriteringene og nevner spesielt at de ønsker å styrke kontakten med misjonsorganisasjonene. På denne bakgrunn spør vi:

«På hvilken måte ønsker LVF å samarbeide med misjonsorganisasjonene?»

Vedtak:

SMM-rådet takker Helga Haugland Byfuglien for samtalen.

13/12: Forslag til regional struktur

Oppfølging av økten på fellessamlingen. Utkast fra Heidi: «Grunnlag til samtale om struktur og mål i de regionale utvalgene», ble ettersendt som sakspapirer før møtet.

Vedtak:

SMM-rådet ber AU jobbe videre med «Forslag til sentrale føringer for SMM regionale utvalg» og sende det ut på høring.

14/12: Forslag til utvidelse av misjonsavtalene

Forslag til avtaleprosedyre som vektlegger at misjon skal integreres i hele menighetens liv og vektlegger større eierskap hos menigheten. Knytter an til den aktuelle menighets aktiviteter med særlig vekt på Gudstjeneste og trosopplæring, jfr. føringer fra Kirkemøtevedtaket KM 07.12. Vedlagte forslag er utarbeidet i samarbeid med misjonsrådgiver i Tunsberg og legges fram for drøfting.

Vedtak:

SMM-rådet ser positivt på forslagene og ber daglig leder om å ferdigstille dokumentene på bakgrunn av forslagene gitt på møtet.

15/12: Videreutdanning i misjon og internasjonal diakoni

MF ønsker et samarbeid med SMM om et viderutdanningsopplegg i misjon og internasjonal diakoni. Det er svært gledelig at den institusjonen som utdanner flest arbeidere til Dnk, ønsker et slikt samarbeid. Både Diakonhjemmet og

Misjons høyskolen har også vært positive til et slikt samarbeid, men det er Diakonhjemmet som har mulighet til å gå inn i dette på det nåværende tidspunkt.

Det har vært holdt sonderingsmøter hvor man har drøftet ulike muligheter og modeller, og SMM-organisasjonene har fått en første uformell forespørsel om i hvilken grad de kan stille med praksisplasser på sine felt.

Daglig leders deltagelse innebærer deltagelse i prosjektgruppa.

FRAMDRIFTSPLAN

H2012: Prosjektgruppa utvikler kurset (tre møter + undergrupper som jobber mellom møtene).

V2013: Kurset lyses ut (søknadsfrist 15. mars/1. mai)

H2013: Oppstartssamling, tirsdag-fredag (MF)

V2014: Studietur (januar/februar), avsluttende samling (MF)

Vedtak:

SMM-rådet ber daglig leder fortsette denne prosessen i samarbeid med MF og Diakonhjemmet med sikte på kursoppstart høsten 2013.

16/12: SMM-avtalen og 2x50 %-stillinger i Borg

Knut orienterer etter samtale med stiftsdirektør i Borg.

AU ønsker at de regionale avtalene som ikke allerede er ferdig undertegnet, blir behandlet i SMM-rådet i desembermøtet, evt. sammen med felles forslag til arbeidsbeskrivelse for misjonsrådgivere.

Vedtak:

De regionale avtalene som ikke allerede er ferdig undertegnet, dvs. Nord-Hålogaland, Hamar, Bjørgvin og Borg, blir behandlet i SMM-rådet i desembermøtet, evt. sammen med felles forslag til arbeidsbeskrivelse for misjonsrådgivere.

SMM-rådet er glade for jobben som er gjort i Borg for å synliggjøre misjon i hele sitt arbeid. Rådet ber daglig leder og Jorunn Langmoen om å gå i dialog med Borg bispedømme om de deler av avtalen vi hadde oppe til diskusjon.

18/12: Info fra partene med særskilt ønske om forbønn

Jens-Petter Johnsen fra Kirkerådet:

Det har vært noe misnøye med valgordningen som ble valgt. Dette utvikles videre i samarbeid med politiske myndigheter. Gode relasjoner med politikerne nå. Hvordan skal kirkeordningen se ut framover som en forlengelse av grunnlovsendringene? Dette går på tre plan:

1. Kirken er selvstendig – er et eget rettssubjekt.
2. Kirken står ansvarlig for egne ansettelse.
3. Kirkeloven må endres til å bli en rammelov. Nå er den for detaljert.

Det jobbes med hvordan kirken best skal struktureres når den nå står helt på egne bein. Det er mange ulike interesser i det kirkelige landskapet. Stålset-utvalget som utreder en ny og samforent tros- og livssynspolitikk for Norge, kommer med sin innstilling til nyttår. Dette vil trolig lede til flere store debatter om finansiering, skolegudstjenester etc. Ny salmebok ferdig neste høst – med gitarbesifring. Krevende arbeid.

Liturgier til behandling i høst: velsignelse av hus og hjem, askespredning, dagens bønn (nye kollektbønner) som er krevende teologisk, pedagogisk og språklig.

Heidi Westborg Steel fra Himalpartner:

Himalpartner har store økonomiske utfordringer – de to forutgående årene har vært bedre enn forventet, i år er det mye dårligere. Mobilisering til givertjeneste tar tid. Besøk fra Mark Galpin, generalsekretær i United Mission to Nepal nå i september.

75-årsjubileum neste år. Jobber bevisst med spesielle fagfelt, bl.a. mental helse. Navneskiftet har gjort det enklere å bli akseptert i fagmiljøet. Tro og religion, tro og terapi – her er det en jobb å gjøre. Det jobbes også videre med næringsutvikling og med temaer rundt samfunnsutviklingen som følger i sporene.

På hjemmebane: tenker søndagen opp mot en misjonsavtale, gudstjeneste – vil ikke ha preken, men et samarbeid knyttet til våre egne + Himalayatorg (musikk og kultur) + knytte til en type kveldsarrangement som har mer fag i seg.

Berit Hagen Agøy fra MKR:

Utfordrer organisasjonene på å være bevisste på egen mulighet til innflytelse i arbeidet med ny kirkeordning. Ikke bare tenke at dette er kirkens jobb, men her er det 150 års lang tradisjon på samspill – vi trenger liv og ånd også i denne debatten. Dere sitter på en stor kompetanse i forhold til annerledes troende – både i samfunn hvor kristendom er majoritet og minoritet. Det er en unik kompetanse.

Prosjektet til Erik Solheim om religion og utvikling ble ferdig sist uke, legges ved referatet.

Finnes det en spesifikk protestantisk begrunnelse for kirkens samfunnsengasjement?

Begrunnelsen er viktig. Embetssyn, Kirkeordning.

Det triller inn viktige dokumenter om bl.a. embetssyn, kirkeordning. Særlig interessant for SMM er det nye misjonsdokumentet fra KV hvor Knud Jørgensen er en aktiv medspiller. Hva gjør vi med alle disse gode dokumentene?

Magne Mjærum fra NMS:

Situasjonen i Mali er kompleks. En del av arbeidet for fulaniene ligger innenfor grensen der det er erklært egen stat. 400.000 mennesker har dratt på flukt, men de kristne fulaniene blir. Islamistene erklærer sharialover på misjonsstasjonene. Kaotisk.

Våre misjonærer skulle returnere til Bamako denne uka, men det er utsatt til neste uke. Husk å be for Mali, for landet, for de kristne, for fulaniene og for misjonærene.

Oppfølging av Kirkemøtevedtaket. Biskop Solveig innleder om "Misjon etter kirkemøtet" for Hamar og Ringsaker. Ungdommen tar opp trosopplæring.

Folk og Fest – noen steder opplever vi at menighetene har fått et redskap til å synliggjøre sitt arbeid slik at deres arbeid blir sett på som spennende. Konsert i en hall, Mali-hytte, torg... Menigheten har tatt eierskap og videreutviklet det selv.

NMS sliter med rekruttering generelt, men rekordkull ved Hald. Oslo internasjonale menighet er i en fin periode, flott ledelse fra misjonær fra Brasil. Stamme på 50 personer. Venter på komiteer i kirkens organer om hvordan de skal plasseres.

Sommeren 2014 generalforsamling i Oslo. En flerkulturell komite. Ønsker å sette kristelig preg på byen.

Eli Schie: Vitaminer fra ungdom: KGs misjonsprosjekt i Laos. Kickoff, midttimer, misjonsforedrag av de fire som var av garde. De imponerte. Hvor går misjonspengene, hva fører det til – stolthet og glede. Måten de formulerer seg til ungdom... Flashmob på Jernbanetorget etc.

Jon Geir Dittmann fra Stefanusalliansen:

SMM er viktig for oss nå, bruker mye tid for å komme inn i det. Hatt studiepermisjon og jobbet med Forfulgte kristne og deres forståelse av forfulgte-begrepet. Pressekonferanse i går om Chin, kraftig forfulgt folkegruppe i Burma. 90 % av dem er kristne. Rapport kommet nå.

18. okt. går fem parallelle fakkeltog for forfulgte i Midtøsten. Biskopene blir med. Biskop Eidsvig fra Den katolske kirke stiller. Samarbeid med Åpne dører. Fakkeltog i Oslo går til UD. Hilsen fra minister Støre.

Mamma Maggie er nominert til Nobels fredspris. Søppelfjellet utenfor Kairo er kanskje Midtøstens fremste diakonale arbeid. Kommer til Norge 20. okt. Deltar sammen med Eyvind Skeie. Stefanusprisen, spesiell kamp for trosfrihet, gis til pastor Salifi 9. nov. for hans arbeid i Nigeria hvor det er mye forfølgelse.

Raag Rolfsen i Areopagos:

Har ambisjoner om å utvikle givertjeneste, webside – lage gode system, men også senke ambisjonene til det realistiske i forhold til tilgjengelige ressurser.

Areopagosdag 3. nov har temaet grådighet: Hvor mye kan vi forlange av Gud og forvente å bli mett på.

Alternativmesse 10 forskjellige steder. Fagdag om nyåndelighet på TF, 18. okt.

Tao Fung Shan i Hong Kong over på lokale hender i Hong Kong– siste dokumenter signert på fredag.

Det er nå etablert kirkelig dialogsentert i Bergen og Stavanger i tillegg til Oslo. Har søkt Kulturdepartementet om å bli støttepartner. Utfordrer Kirkerådet og Jens-Petter Johnsen på at dette bør også ha en plass i Kirkedepartementet i tillegg til Kulturdepartementet.

Arnt Jerpstad og Grethe Matre i Misjonsalliansen:

Har omorganisert hjemmekontoret, nyansettelse på mandag: Inger Lise Hansen ny markeds- og innsamlingsleder.

Det kommer en bok: Historien om Olav Bjørgaas, legendarisk legemisjonær fra Taiwan ved Bjørn Jarle Kveset Sørheim, en ung forfatter om en gammel mann. Et helt annet språk enn vi er vant til.

Ny bank etableres i Liberia i begynnelsen av 2013.

Jul: ny runde med turneer i sør og Vestlandet med «den fjerde vismann.»

Jorunn Andestad Langmoen i Israelsmisjonen:

Økonomi: det ble balanse i halvårsregnskapet, utrolig nok, men stadige utfordringer og en redusert stab som skaper stort trykk på dem som er igjen.

Vellykket landsmøte med god oppslutning og sterkt lokalt engasjement på Sunnmøre.

BridgeBuilders hadde en svært vellykket del I i Norge i august.

19. okt. felles arr. med MKR om antisemittisme på Litteraturhuset

Det jobbes med en kulturhelg, delvis i samarbeid med MKR

DNI Økonomi, stab, LM, kulturhelg,

se <http://www.israelsmisjonen.no/sok/q/kulturhelg>

19/12: Orienteringssaker:

- Heidi orienterte fra fordelingsnøkkelkomiteen
- Hamar Bispedømme med i SMM, vedtak i Hamar BDR
- Fellessamlingen 12.-13. juni 2013 blir i Borg.
- Søkere til samarbeid i Nord-Hålogaland SMM-Søndagsskoleforbundet: 4 søkere, 2 innkalt til intervju.
- Daglig leder SMM er blitt med i ansvarsgruppen for misjon i Oase

- MRG i Møre: Liv Anne Bjerkeland er innvilget ett års permisjon fra 1.okt., stillingen lyses ut.

Vedtak:

SMM-rådet takker for informasjonen.

20/12: Eventuelt

Ingen.

Godkjent 18.10.2012

Protokoll Kirkerådet (KR)

27.-28.09.2012

Rica Oslo Hotell

Til stede:

May Lisbet Hovlid Aurdal
Erling Birkedal
Ivar Braut
Helga Haugland Byfuglien
Anne Dalheim
Dag Jostein Fjærvoll
Agnes Sofie Gjeset
Kristin Gunleiksrud

Ingrun Jule
Sølvi Lewin
Svein Arne Lindø
Egil Morland
Jan Olav Olsen
Sigurd Skollevoll
Jan Erik Sundby
Kjetil Aano

Fravær under enkelte saker, ved behandling og/eller da vedtak ble fattet:

Kjetil Aano: 26/12, 27.2-17/12, 30/12, 32/12, 33/12, 38/12, 39/12, 40/12, 41/12, 43/12, 44/12, 45/12.

Anne Dalheim: 36/12.

Forfall uten vara:

Siv Rindal

Til stede fra sekretariatet:

Berit Hagen Agøy
Hans Arne Akerø
Kristine Aksøy
Ole Inge Bekkelund
Trude Evenshaug
Kristin Frydenlund
Jens-Petter Johnsen
Tore Johnsen

Kari Winger Karlsen
Kjersti Kolbjørnsrud
Svein M. Køhn
Jørund Midttun
Gerd Karin Røsæg
Per Tanggaard
Paul Erik Wirgenes

Møtet ble ledet av Svein Arne Lindø, og som vanlig fulgte en ordningen med en saksordfører for hver sak. Det var ingen merknader til innkallingen eller sakslisten. Møtet startet med andakt.

Saksliste

KR 26/12

Referatsaker

1. Protokoll fra møte i Mellomkirkelig råd 29.-30. mai 2012
2. Referat fra møte i Samarbeidsråd for overgrepssproblematikk 19.04.12
3. Protokoll fra KR-AU 22. og 27. juni 2012
4. Protokoll fra NFG 1 – januar 2012
5. Protokoll fra NFG 2 – september 2012
6. Referat fra Ufung 2. mai 2012
7. Referat fra Ufung 19. juni 2012
8. Referat fra Ufung 4. september 2012

KR 27/12

Orienteringssaker

1. Muntlig orientering frå Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd og Bispemøtet.
2. Rundskriv frå FAD: Oppfølging av kyrkjeforliket – endringar i Grunnlova og konsekvensendringar i underliggjande regelverk
3. Rundskriv frå FAD: Utvida investeringsramme rentekompensasjonsordninga for kyrkjebygg
4. Rundskriv frå FAD: Endringar i personalreglement for prestar i Den norske kyrkja
5. Tilstandsrapport for Den norske kirke 2012
6. Innhenting av politiattest i Dnk
7. Tidligere utsendte dokumenter om frikjøp og honorar til rådsmedlemmer
8. Revidert budsjett 2012
9. Høring – Endring i patentloven
10. IKT- Kirkepartner
11. Høring – Beskyttelse av barn
12. Rutiner for godkjenning av Kirkerådets protokoll
13. Innkalling UKM
14. Romfolket
15. Risiko og sårbarhetsvurdering etter 22.07.2011 (u.off.)
16. Permisjonssøknad Kjartan Bergslid
17. Møtedato for Kirkerådet september 2013

KR 28/12

Trosopplæringsreformen – status 2012

KR 29/12

Nynorsken sin plass i trusopplæringa

KR 30/12

KM 2013 – program og saksliste

KR 31/12

Evalueringsnemnda - orientering om nemnda og arbeidet

KR 32/12

Retningslinjer for tilskuddsforvaltning til døvekirken, samisk bibeloversettelse og Kirkens ressurscenter

KR 33/12

OVF 2011 – Rapportering til Kirkerådet

KR 34/12

Høringsnotat - forslag til endringer i kirkeloven og i valgordning for de kirkelige valg (demokratireformen)

KR 35/12

Kirkelig medvirkning ved askespredning. Ikrafttredelse

KR 36/12

Nye dagens bønn - kollektbønner til hovedgudstjenesten

KR 37/12

Skråstola for diakoner

KR 38/12

Liturgi for velsignelse av hus og hjem

KR 39/12

Den norske kirkes ordning etter 2013

KR 40/12

Status eKirkebok

KR 41/12

Styret for OVF – forslag på medlemmer

KR 42/12

Kyrkje 18-30

KR 43/12

Særskilte pretekster 2014-2015

KR 44/12

Folkevalgtes arbeidsvilkår

KR 45/12

Oppnevning av medlemmer til Rådsmøtet i NKR fra 2012 til KM 2016

KR 46/12

Rutiner for tilsetting av biskop

1. Protokoll fra møte i Mellomkirkelig råd 29.-30. mai 2012
2. Referat fra møte i Samarbeidsråd for overgrepssproblematikk 19.04.12
3. Protokoll fra KR-AU 22. og 27. juni 2012
4. Protokoll fra NFG 1 – januar 2012
5. Protokoll fra NFG 2 – september 2012
6. Referat fra Ufung 2. mai 2012
7. Referat fra Ufung 19. juni 2012
8. Referat fra Ufung 4. september 2012

Forslag til vedtak

Kirkerådet tar referatsakene til orientering.

KR-026/12 Vedtak:

Kirkerådet tar referatsakene til orientering.

Enstemmig vedtatt.

KR 27.1/12**Orientering fra Kirkerådet ved direktør Jens-Petter Johnsen**

- Personalsituasjonen i KR, vanskelig å rekruttere jurister
- 21.mai i Stortinget
- Markering av 200-årsjubileet for 1814
- Beredskapsarbeid og evaluering etter 22.juli
- Årbok for Dnk
- Møte med Det evangelisk-lutherske nettverket
- SKR flyttet til Tromsø
- Nordisk direktørmøte på Island
- Kirkerådet møter utfordringer knyttet til eKirkebok og Refleksjonsdokumentet om ny kirkeordning
- Implementering av gudstj.reformen – gode prosesser

Orientering fra Mellomkirkelig råd ved leder Kjetil Aano

- Reformasjonsjubileet 2017
- Møter mellom Dnk og Den russisk ortodokse kirke, ikke brudd, men kontaktene på et minimumsnivå
- Nytt møte i sentralkomiteen KV. Jobbet med dokumenter om økumenikk, diakoni og misjon, samt et dokument om kirkesyn fra Faith and order (The church towards a common vision)

Orientering fra Bispemøtet ved preses Helga Haugland Byfuglien

- Møte med Evangelisk luthersk nettverk
- Junimøte på Svalbard, klimauttalelse. Drøftet ellers Kirkens landsfond. Avholdt to møter i teologisk fagråd. (refleksjoner etter 22.7. Kirkens forhold til jødene under krigen + NS barn etter krigen).
- BM avholder seminar om tidlig ultralyd mandag 15.oktober.

Orientering fra Samisk kirkeråd ved leder Anne Dalheim

- SKR-møte i forrige uke med konstituering, drøftet bl.a forholdet til Romfolket
- Flytting til Tromsø, svært gode lokaler.
- Formidling av invitasjoner – Jubileumshelg i Tromsø i november og Samiske kirkedager i Mo i Rana 2013.

KR 27.2-17/12

2. Rundskriv frå FAD: Oppfølging av kyrkjeforliket – endringar i Grunnlova og konsekvensendringar i underliggjande regelverk
3. Rundskriv frå FAD: Utvida investeringsramme rentekompensasjonsordninga for kyrkjebygg
4. Rundskriv frå FAD: Endringar i personalreglement for prestar i Den norske kyrkja
5. Tilstandsrapport for Den norske kirke 2012
6. Innhenting av politiattest i Dnk
7. Tidligere utsendte dokumenter om frikjøp og honorar til rådsmedlemmer
8. Revidert budsjett 2012
9. Høring – Endring i patentloven
10. IKT- Kirkepartner
11. Høring – Beskyttelse av barn
12. Rutiner for godkjenning av Kirkerådets protokoll
13. Innkalling UKM
14. Romfolket
15. Risiko og sårbarhetsvurdering etter 22.07.2011 (u.off.)
16. Permisjonssøknad Kjartan Bergslid
17. Dato for Kirkerådets septembermøte 2013

Forslag til vedtak

Kirkerådet tar sakene til orientering.

KR-027/12 Vedtak:

1. Kirkerådet tar sakene KR 27.1-16/12 til orientering.
2. Møtedato for Kirkerådet i september 2013 endres til 26.-27. september.

Enstemmig vedtatt.

KR 028/12 Trosopplæringsreformen - status 2012

Sammendrag

Trosopplæringsreformen har siden 2004 vært utviklet i Den norske kirke med en målsetting om å utvikle en systematisk og sammenhengende trosopplæring som vekker og styrker kristen tro, gir kjennskap til den treenige Gud, bidrar til kristen livstolkning og livsmestring og utfordrer til engasjement og deltakelse i kirke og samfunnsliv for alle døpte i alderen 0-18 år, uavhengig av funksjonsevne. Det ligger som en grunnleggende forutsetning at trosopplæringen skal være lokalt forankret og utvikles med utgangspunkt i lokale muligheter og særpreg.

Kirkerådet leder arbeidet med innføring av reformen i Den norske kirke i nært samarbeid med bispedømmerådene og i dialog med de kristne barne- og ungdomsorganisasjonene og relevante fagmiljø.

I 2012 mottar 68 prosent av menighetene i Den norske kirke trosopplæringsmidler. Dette innebærer at 875 sokn er i ulike faser av reformarbeidet.

Kirkerådet rapporterer i august hvert år om status, resultater og erfaringer med reformarbeidet til Fornyings- og administrasjons- og kirkedepartementet. I årets rapport belyses særlig erfaringene knyttet til godkjenning av lokale planer og refleksjoner rundt mål, innhold og omfang i disse planene.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet ser på Trosopplæringsreformen som en nødvendig satsning og et nødvendig redskap for å realisere kirkens hellige ansvar for oppfølgingen av dåpen.
2. Gjennom arbeidet med Trosopplæringsreformen gjør kirken verdifulle erfaringer knyttet til ulike former for organisering og samarbeid. Strategisk planarbeid bidrar til systematisk og helhetlig tenkning om menighetsutvikling. Ambisiøse mål knyttet til alle dømte barn og unge i aldergruppen 0-18 år gjør Trosopplæringsreformen til et viktig redskap for å videreutvikle Den norske kirke som en levende folkekirke.
3. Kirkerådet understreker nødvendigheten av at opptrappingen av reformen til et økonomisk nivå som tilsvarer 250 millioner i 2003-kroner fullføres så snart som mulig slik at dømte barn og unge, uansett bosted, får tilbud om en styrket og fornyet trosopplæring i sin hjemmemenighet.

Administrasjonen trakk sitt forslag til fordel for et omforent forslag

KR-028/12 Vedtak:

1. Kirkerådet ser på Trosopplæringsreformen som en nødvendig satsning. Den er nødvendig for å sikre:

- Barn og unges opplæring i sin tro
- Kirkens hellige ansvar for oppfølging av dåpen
- Videreutvikling av Dnk som en levende folkekirke

2. Kirkerådet understreker nødvendigheten av at reformen trappes opp til et nivå som tilsvarer 250 millioner i 2003-kroner. Dette må skje så fort som mulig, slik at dømte barn og unge sikres likeverdige muligheter, uansett bosted, og slik at alle får tilbud om en styrket og fornyet trosopplæring i sin hjemmemenighet. Det må derfor legges økt trykk på regjeringen for å sikre friske midler, slik at Stortingets vedtak fra 2003 realiseres.

Enstemmig vedtatt.

KR 029/12

Nynorsken sin plass i trosopplæringa

Samandrag

I Kyrkerådet sitt møte i september 2011 var saka om «Språkleg rettferd i trosopplæring» oppe til orientering (KR 42/11). Der var det gjort greie for «Gruppa for språkleg rettferd i trosopplæringa» si fråsegn om språkleg rettferd i trosopplæringa, det at alle born og unge skal få trosopplæring og trosopplæringsmateriell på det som er, eller skal verte, deira hovudmål. Dei viser til jamstillingskravet skulen har og vil at undervisningsmateriell knytt til trosopplæringa får same krav knytt til seg. Då saka om språkleg rettferd i trosopplæringa var oppe til orientering, vart det lagt til grunn at KR i løpet av 2012

skulle kartlegge kva konsekvensar det fekk for dei som lagar materiell at det ligg føre eit krav om jamstilling av produksjonar.

Kyrkja er i prosess med ny kyrkjeordning og ny kyrkjelov, og dette gjer at jamstillingskravet til undervisningsmateriell i trusopplæringa må sjåast i samanheng med dette arbeidet.

Framlegg til vedtak

1. Kyrkjerådet støttar opp om at born og unge skal få materiell og trusopplæring på sitt hovudmål.
2. Kyrkjerådet ser det som tenleg å ha eit stort mangfald i materiell retta mot trusopplæring. Kyrkjerådet vil i kommunikasjon med forlag og organisasjonar oppmode dei til å lage materiell på nynorsk som kan nyttast i trusopplæringa.
3. Kyrkjerådet skal ha som hovudregel at materiell som vert laga med økonomisk støtte frå Trusopplæringsreforma, og retta til utdeling mot breidda av barn og unge, får eit krav om at dei må jamstille produksjonane på bokmål og nynorsk samstundes for å kunne ta imot slik støtte.
4. Kyrkjerådet ser det som naturleg at kravet om jamstilling av undervisningsmateriell på bokmål og nynorsk vert vurdert i arbeidet med ny kyrkjelov.

Ivar Braut fremma alternativt formulering punkt 3:

«Kyrkjerådet skal ha som hovudregel at materiell laga med økonomisk støtte frå trusopplæringsreforma – retta til breidda av barn og unge - skal utformast på begge målformer».

Framlegget falt mot 3 stemmer

KR-029/12 Vedtak:

1. Kyrkjerådet støttar opp om at born og unge skal få materiell og trusopplæring på sitt hovudmål.
2. Kyrkjerådet ser det som tenleg å ha eit stort mangfald i materiell retta mot trusopplæring. Kyrkjerådet vil i kommunikasjon med forlag og organisasjonar oppmode dei til å lage materiell på nynorsk som kan nyttast i trusopplæringa.
3. Kyrkjerådet skal ha som hovudregel at materiell som vert laga med økonomisk støtte frå Trusopplæringsreforma, og retta til utdeling mot breidda av barn og unge, får eit krav om at dei må jamstille produksjonane på bokmål og nynorsk samstundes for å kunne ta imot slik støtte.
4. Kyrkjerådet ser det som naturleg at kravet om jamstilling av undervisningsmateriell på bokmål og nynorsk vert vurdert i arbeidet med ny kyrkjelov.

Sammendrag

Det er Kirkerådet som i henhold til Kirkemøtets forretningsorden § 2-3 første og annet ledd, forbereder og tilrettelegger saker som skal behandles, og som har det praktiske ansvar for ytre opplegg og gjennomføringen av møtet.

Kirkerådet bes derfor på dette møtet å drøfte programmet for Kirkemøtet 2013 og vedta en foreløpig saksliste for møtet.

Kirkemøtet 2013 finner sted i Kristiansand, med møtestart torsdag 11. april og avslutning tirsdag 16. april.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet vedtar følgende foreløpige saksliste for Kirkemøtet 2013:

- KM 01/13 Innstilling fra protokollkomiteen
- KM 02/13 Valg og oppnevninger
 - 1. Valg av dirigentskap for møtet
 - 2. Valg av tellekorps
 - 3. Supplerende fordeling av medlemmer på Kirkemøtets komiteer
 - 4. Valg av komitéledere for møtet
- KM 03/13 Orienteringssaker
- KM 04/13 Forslag til endringer i kirkeloven og valgordninger for de kirkelige valg (demokratireformen)
- KM 05/13 Kirkeordning etter 2013
- KM 06/13 Kirke 18 - 30
- KM 07/13 Velsignelse av hus og hjem
- KM 08/13 Skråstola for diakoner

2. Kirkerådet ber sekretariatet arbeide videre med planleggingen av Kirkemøtet 2013 ut fra de føringer som kom i møtet.

KR-030/12 Vedtak:

1. Kirkerådet vedtar følgende foreløpige saksliste for Kirkemøtet 2013:

- KM 01/13 Innstilling fra protokollkomiteen
- KM 02/13 Valg og oppnevninger
 - 1. Valg av dirigentskap for møtet
 - 2. Valg av tellekorps
 - 3. Supplerende fordeling av medlemmer på Kirkemøtets komiteer
 - 4. Valg av komitéledere for møtet
- KM 03/13 Orienteringssaker
- KM 04/13 Forslag til endringer i kirkeloven og valgordninger for de kirkelige valg (demokratireformen)
- KM 05/13 Kirkeordning etter 2013
- KM 06/13 Kirke 18 - 30
- KM 07/13 Velsignelse av hus og hjem
- KM 08/13 Skråstola for diakoner

2. Kirkerådet vil i desember ta stilling til om KM 2013 skal behandle en sak i tilknytning til dokumenter utviklet i forbindelse med de økumeniske generalforsamlingene.

3. Kirkerådet ber sekretariatet arbeide videre med planleggingen av Kirkemøtet 2013 ut fra de føringer som kom i møtet.

Enstemmig vedtatt.

KR 031/12 Evalueringsnemnda - orientering om nemnda og arbeidet

Sammendrag

I 2000 ble Forskrift om tilsetting av menighetsprest endret slik at Kirkerådet kunne tilkjenne personer uten cand.theol. grad å ha tilsvarende kompetanse ut fra bestemte kriterier. Kirkerådet ble også bemyndiget til, når det forelå helt særskilte grunner, å fravike kompetansekravet for enkeltpersoner etter søknad fra biskop. Kirkerådet opprettet da en evalueringsnemnd til å saksbehandle disse søknadene. I 2007 ble denne selvstendig, men med de samme instanser representert.

Forslag til vedtak

Kirkerådet tar saken til orientering.

KR-031/12 Vedtak:

Kirkerådet tar saken til orientering.

Enstemmig vedtatt.

KR 032/12 Retningslinjer for tilskuddsforvaltning til døvekirken, samisk bibeloversettelse og Kirkens Ressurssenter mot vold og seksuelle overgrep

Sammendrag

Kirkerådet har overtatt forvaltningsansvaret for tilskudd til døvemenighetene og samisk bibeloversettelse fra Fornyings-, administrasjons-, og kirkedepartementet fra 1. januar 2012. Ansvaret er overført med hjemmel i brev av 20. desember 2011 fra Fornyings-, administrasjons-, og kirkedepartementet.

Kirkerådet overtok ansvaret for utbetaling av statstilskuddet til Stiftelsen Kirkens ressurscenter mot vold og seksuelle overgrep da dette ble tatt inn på statsbudsjettet fra 2003. Det har ikke vært utarbeidet retningslinjer for denne tilskuddsforvaltningen tidligere. Dette følger nå i denne saken.

Så lenge Kirkerådet er et statlig forvaltningsorgan må all økonomiforvaltning skje etter det regelverk som Finansdepartementet har godkjent. Dette forutsetter at det utarbeides et reglement for tilskuddsforvaltningene. Siden tilskuddsordningene er forskjellige, er det utarbeidet egne retningslinjer for hvert enkelt tilskudd. Mange av punktene er felles og inngår derfor i alle tilskuddsordningene. Forslagene har vært sendt til de ulike tilskuddsmottakerne på høring. Både døvekirken, Bibelselskapet og Stiftelsen Kirkens ressurscenter mot vold og seksuelle overgrep har dermed hatt anledning til å komme med synspunkt og kommentarer og disse er innarbeidet i saksorienteringen.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet godkjenner forslag til retningslinjer for tilskuddsordning for døvekirken, samisk bibeloversettelse og Stiftelsen Kirkens ressurscenter mot vold og seksuelle overgrep med de endringer som fremkom i møtet.

2. Retningslinjene trer i kraft 1. oktober 2012.

KR-032/12 Vedtak:

1. Kirkerådet godkjenner retningslinjene for tilskuddsordning for døvekirkene, samisk bibeloversettelse og Stiftelsen Kirkens Ressurssenter mot vold og seksuelle overgrep.
2. Retningslinjene trer i kraft 1.oktober 2012

Enstemmig vedtatt.

KR 033/12

OVF 2011: Rapportering til Kirkerådet på bruk av tilskuddsmidler 2011

Sammendrag

Tildeling av midler fra Opplysningsvesenets fond til kirkelige formål ble behandlet på Kirkerådets møte i Oslo 15.-16. mars 2011, sak KR 25/11.

Tildelingen fra Opplysningsvesenets fond består av tre hoveddeler:
Fellestiltak for Den norske kirke, Kirkemøtets andel og bispedømmenes andel.

Denne rapporten viser hvordan bevilgningen fra 2011 er brukt.

Det er retningslinjer for disponering av tilskudd fra 2002 som ble benyttet i 2011 og alle henvisninger viser til dette regelverket

Forslag til vedtak

Kirkerådet tar rapporten til orientering.

KR-033/12 Vedtak:

Kirkerådet tar rapporten til orientering.

Enstemmig vedtatt.

KR 034/12

Høringsnotat - forslag til endringer i kirkeloven og i valgordning for de kirkelige valg (demokratireformen)

Sammendrag

Stortinget vedtok 21.mai 2012 grunnlovsendringene som var foreslått som ledd i kirkeforliket av 10.april 2008. Samme dag behandlet Stortinget de endringene i kirkeloven som fulgte av grunnlovsendringene. Med dette var hovedelementene i kirkeforliket gjennomført. Ett punkt gjensto i gjennomføringen av forliket, nemlig å behandle spørsmålet om nye valgordninger for Den norske kirke. Stortinget gjorde derfor et anmodningsvedtak hvor Stortinget ba regjeringen «på bakgrunn av Den norske kirkes behandling av forslag til valgordning, komme tilbake til Stortinget med egen sak om ny valgordning for Den norske kirke i løpet av våren 2013».

Denne saken er et ledd i Den norske kirkes behandling av forslag til valgordning. De første skritt ble tatt av Kirkemøtet 2012 under behandlingen av evalueringen av demokratireformen (sak KM 12/12). Det har siden vært sonderinger mellom Kirkerådet og departementet om aktuelle forslag til endringer i valgordningene. I brev av 11.09.2012 ber departementet Kirkerådet forestå en høring på aktuelle forslag til lovendringer.

Saken er avgrenset til de endringer som anses nødvendige som direkte oppfølging av demokratireformen, i denne omgang de overordnede endringene i valgordning med eventuelle lovendringer. Forslag til de konkrete regelendringer foran valget i 2015 som følger av dette og eventuelle andre forslag til justeringer av valgreglene tas det sikte på å legge fram for Kirkemøtet i 2014.

Tematisk er derfor fokus på *økt bruk av direkte valg, samtidighet med offentlige valg og etablering av reelle valgmuligheter*. Det er særlig lagt vekt på å finne en valgordning for valg til bispedømmeråd og Kirkemøte som er enklere for velgeren. Det foreslås at valget gjennomføres som flertallsvalg med kandidatliste som er prioritert av nominasjonskomiteen, og med samme opptellingsmåte som ble benyttet ved menighetsrådsvalget i 2011. I denne sammenheng foreslås det også endringer i nominasjonsprosedyren, ved at det først stilles opp et foreløpig forslag til kandidatliste som sendes på høring til menighetsrådene før endelig kandidatliste settes opp. Ny valgordning og ordning for nominasjon kan kombineres med videreføring av ordningen med supplerende nominasjon.

Det foreslås at Kirkerådet sender departementets foreløpige forslag til lovendringer og forslag til overordnede endringer i valgordningen på høring til bispedømmerådene med høringsfrist 20. november 2012. Forslagene til lovendring berører kirkeloven §§ 23 og 24.

Stortingets anmodningsvedtak fører til tidsmessige og prosedyremessige utfordringer. Etter kirkeloven § 24 tredje ledd bokstav a skal Kirkemøtet høres i «saker om viktige endringer i lover på det kirkelige område». Det vil ikke være mulig for departementet å legge fram en sak for Stortinget våren 2013 etter å ha hørt Kirkemøtet. En evt. lovsak må legges fram av departementet innen utgangen av mars 2013, mens Kirkemøtet er berammet til 11.-16. april. Kirkemøtet i 2012 forutsatte at Kirkemøtet får lovforslag til uttalelse før endelig behandling av saken i Stortinget. Det er prinsipielt sett lite heldig at den normale prosedyre etter kirkeloven ikke kan ivaretas fullt ut ved denne første endringen i kirkeloven etter grunnlovsendringene i mai 2012. Samtidig ser Kirkerådet at det ikke er mulig å oppfylle kirkeforlikets forutsetninger innenfor avtaleperioden hvis normal prosedyre skal følges. I samråd med departementet har Kirkerådet kommet fram til et forslag til prosedyre som så langt som mulig i denne situasjonen involverer Kirkemøtets medlemmer i forberedelsen av saken.

Forslag til vedtak:

1. Kirkerådet sender det framlagte høringsnotatet med de endringer som framkom i møtet til bispedømmerådene til høring med høringsfrist 20. november 2012. Saksdokumentets bakgrunnsdel ledsager høringsnotatet.
2. Kirkerådet ber om å få sammendrag av høringen og et første utkast til forslag til endringer i valgordningen med eventuelle lovendringer til behandling på sitt møte i desember. På grunnlag av Kirkerådets behandling i desember utarbeides forslag til endringer i valgordningen som legges fram for Kirkemøtet 2013.
3. Forslag til eventuelle endringer i kirkelovens bestemmelser om de kirkelige valg oversendes departementet etter Kirkemøtets desembermøte, som innspill til forberedelse av de nødvendige lovendringer.
4. Kirkerådet har drøftet problemstillingen knyttet til at det ikke er tidsmessig mulig å forelegge departementets forslag til lovendringer for det ordinære Kirkemøtet før proposisjonen til Stortinget utarbeides. Dette fører til at forutsetningen i kirkeloven § 24 tredje ledd bokstav a, ikke fullt ut kan ivaretas i dette tilfellet. Det er prinsipielt sett lite heldig at dette inntreffer ved den første endring av kirkeloven etter grunnlovsendringene av 21. mai 2012. Samtidig ser Kirkerådet at det ikke er mulig å oppfylle kirkeforlikets forutsetninger innenfor avtaleperioden hvis normal prosedyre skal følges. Kirkerådet forutsetter at de lovforberedende myndigheter tar tilbørlig hensyn til de særegne omstendighetene i saken.

Forslag til vedtak ble språklig bearbeidet.

KR-034/12 Vedtak:

1. Kirkerådet ber om at høringsdokumentet ferdigstilles i tråd med de føringer som ble gitt i møtet. Dokumentet sendes bispedømmerådene til høring med frist 20. november 2012. Saksdokumentets bakgrunnsdel ledsager høringsnotatet.
2. Kirkerådet ber om å få sammendrag av høringen og et første utkast til forslag til endringer i valgordningen med eventuelle lovendringer til behandling på sitt møte i desember. På grunnlag av Kirkerådets behandling i desember utarbeides forslag til endringer i valgordningen som legges fram for Kirkemøtet 2013.
3. Forslag til eventuelle endringer i kirkelovens bestemmelser om de kirkelige valg oversendes departementet etter Kirkerådets desembermøte, som innspill til forberedelse av de nødvendige lovendringer.
4. Kirkerådet har drøftet problemstillingen knyttet til at det ikke er tidsmessig mulig å forelegge departementets forslag til lovendringer for det ordinære Kirkemøtet før proposisjonen til Stortinget utarbeides. Dette fører til at forutsetningen i kirkeloven § 24 tredje ledd bokstav a, ikke fullt ut kan ivaretas i dette tilfellet. Det er prinsipielt sett lite heldig at dette inntreffer ved den første endring av kirkeloven etter grunnlovsendringene av 21. mai 2012. Samtidig ser Kirkerådet at det ikke er mulig å oppfylle kirkeforlikets forutsetninger innenfor avtaleperioden hvis normal prosedyre skal følges. Kirkerådet forutsetter at de lovforberedende myndigheter tar tilbørlig hensyn til de særegne omstendighetene i saken.

Enstemmig vedtatt.

**KR 035/12 Kirkelig medvirkning ved askespredning.
Ikrafttredelse**

Forslag til vedtak

Endringer i Alminnelige bestemmelser for gravferd når det gjelder kirkelig medvirkning ved askespredning pkt. 6 nytt første ledd, som Kirkemøtet vedtok 2012, jf. KM 8/12, trer i kraft 1. januar 2013.

KR-035/12 Vedtak:

Endringer i Alminnelige bestemmelser for gravferd når det gjelder kirkelig medvirkning ved askespredning pkt. 6 nytt første ledd, som Kirkemøtet vedtok 2012, jf. KM 8/12, trer i kraft 1. januar 2013.

Enstemmig vedtatt.

Sammendrag

Saksdokumentet inneholder et utførlig sammendrag av høringen som pågikk våren 2012. Til hvert høringsspørsmål er det til slutt gitt en kortfattet oppsummering av svarene til det enkelte spørsmål med overskriften *Konklusjon*. En behøver derfor ikke lese alle høringssvarene som er sitert av hensyn til utdypning av høringsinstansenes argumentasjon.

Ut fra den brede høringen med mange ulike synspunkt og konkrete endringsforslag, har det ikke vært mulig å levere et revidert forslag til Nye dagens bønn til Kirkerådets behandling i september 2012. Høringssammendraget med tilhørende oppsummerende konklusjoner gir imidlertid Kirkerådet anledning til en samtale om retningen for arbeidet videre og den videre behandlingsprosessen mot et vedtak i Kirkemøtet. Dette er også tematisert til slutt i saksdokumentet. Her drøftes spørsmålet om en skal ta sikte på å vedta nye Dagens bønn (kollektbønner) i Kirkemøtet 2013 eller i 2014.

Høringssammendraget viser at et klart flertall av høringsinstansene slutter seg til den klassiske kollektbønnstrukturen som Nemnd for gudstjenesteliv la til grunn for utformingen av nye dagens bønn. Dette inkluderer en lovprisning av den treenige Gud til slutt, svært lik de kollektbønnene vi har hatt til nå.

Mange gir ros til det store arbeidet som er gjort med bønnene. Dagens bønn skal også uttrykke særpreget for kirkeårsdagen og være i tråd med bibeltekstene som leses. Mange finner at dette er gjort på en god måte. Noen fremhever at på grunn av den nye tekstboken er det behov for å utforme mer enn én bønn på enkelte kirkeårsdager.

Ut fra høringen er det grunn til å gjennomgå bønnene for å styrke den logiske sammenheng mellom leddene i enkelte av bønnene. En bør også overveie om noen av bønnene bør bli mer utfyllende innholdsmessig og om noen bønner er for sterkt orientert om bønnens virkning på oss i formuleringer som *la oss.../gjør oss....* Flere etterlyser også at bønnene må tilrettelegges for å kunne messes.

Det er bred oppslutning om at bønnene er i tråd med kirkens lære, selv om noen uttrykk kan misforstås i en annen retning. Den innledende tiltalen til Gud kritiseres i noen av bønnene, og først og fremst tiltalen «Ydmyke Gud», som de aller fleste avviser. I noen bønner har det blitt påpekt at det er uklarerhet om hvilke av de tre personer i guddommen beskrivelsen gjelder.

Det er enighet om at språket i bønnene er *gjenkjennelig* – både som innarbeidet bønnespråk og som allmennspråk. Bønnene gir til en viss grad et *fornyende* språk, et klart mer *inkluderende* språk enn tidligere, men mangler ennå noe på å være et kjønnsinkluderende språk. Noen etterlyser også en poetisk kvalitetssikring av bønnene, og mener at Kirkerådet må gi seg den nødvendige tid til å gjøre dette.

Bønnene skal også kunne brukes som innledende *samlingsbønn* på høytidsdager og som bønn i forbindelse med *prekenen*. Det er ulike meninger om bønnene eger seg til dette, da de først og fremst vil fungere godt på kollektbønnens tradisjonelle sted, ved avslutningen av gudstjenestens innledende del.

Noen høringsinstanser ønsker i tillegg en annen og enklere rekke med dagens bønn, mens et flertall mener at det i dag er mest tjenlig med kun en rekke, men med noen supplerende bønner på enkelte kirkeårsdager.

Høringen gir også oppslutning om at *dagens bønn* (kollektbønn) fortsatt skal vedtas av Kirkemøtet etter en læremessig uttalelse fra Bispemøtet, og ikke utformes lokalt.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet er tilfreds med det store arbeidet som høringsinstansene har gjort for å bidra til å forbedre forslaget til Nye dagens bønn.
2. Kirkerådet ber sekretariatet om å sikre et grundig arbeid med kvalitetssikring av bønnene fram mot vedtak i Kirkemøtet 2014.
3. Kirkerådet ber om å få de reviderte bønnene til behandling på møte våren 2013, slik at Bispemøtet kan få saken til læremessig uttalelse i juni 2013. Kirkerådet behandler deretter saken i september 2013.

Forslag til vedtak ble språklig bearbeidet.

KR-036/12 Vedtak:

1. Kirkerådet er tilfreds med det store arbeidet som høringsinstansene har gjort som grunnlag for å forbedre forslaget til Nye dagens bønn.
2. Kirkerådet ber sekretariatet om å sikre et grundig arbeid med kvalitetssikring av bønnene fram mot vedtak i Kirkemøtet 2014.
3. Kirkerådet ber om å få de reviderte bønnene til behandling på møte våren 2013, slik at Bispemøtet kan få saken til læremessig uttalelse i juni 2013. Kirkerådet behandler deretter saken i september 2013.

Enstemmig vedtatt.

KR 037/12 Skråstola for diakoner

Sammendrag

Saksdokumentet inneholder et utførlig sammendrag av høringen som pågikk våren 2012.

Bakgrunnen for saken er Kirkemøtets vedtak i 2011 (sak 09/11), som lyder:

Diakontjenesten er en tjeneste som forutsetter vigsling. KM støtter BMs anbefaling om at vigslet diakon i liturgisk tjeneste bærer skråstola, jfr. BM 03/10, og ber om at innføring av skråstola forberedes til behandling i KM så snart som mulig (KM 9/11, punkt 3).

Kirkerådet behandlet saken i sitt møte 15.-16. mars 2012 og anbefalte at det fattes vedtak på Kirkemøtet 2013 om å innføre skråstola for diakoner.

Hovedspørsmålet i høringen er om høringsinstansene kan slutte seg til Kirkerådets anbefaling om at skråstola innføres som del av diakonens liturgiske tjenestedrakt. Svarene viste at alle 31 høringsinstansene var enige i dette.

Samtidig viser høringen at denne tilslutningen skjer på litt ulike premisser. Det er viktig å avklare om skråstola skal være et tegn på diakontjenestens *egenart* eller et *felles vigslingstegn* for både diakoner, kateketer og kantorer. Dette rokker likevel ikke ved grunnlaget for å vedta skråstola for diakoner på Kirkemøtet 2013.

Høringen viser også at det er en bred oppslutning om at stola er/bør være tegn på en særskilt vigslet tjeneste i kirken.

De fleste biskoper og bispedømmeråd ønsker ikke å ta stilling til det prinsipielle spørsmålet om stola er et nødvendig tegn på en særskilt vigslet tjeneste i vår kirke, så lenge andre tjenestegrupper ikke er utredet.

Selve vigslingsforståelsen synes det å være bred enighet om. I høringen belyses også kateketenes og kantorenes syn på vigsling, noe som nå vil bli utredet nærmere.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet konstaterer at den gjennomførte høring gir full tilslutning til at det innføres skråstola som del av liturgisk tjenestedrakt for diakoner.
2. Kirkerådet sender saken til Bispemøtet for læremessig uttalelse, og ber om å få saken tilbake til Kirkerådets møte i desember 2012, med tanke på vedtak i Kirkemøtet 2013.

KR-037/12 Vedtak:

1. Kirkerådet konstaterer at den gjennomførte høring gir full tilslutning til at det innføres skråstola som del av liturgisk tjenestedrakt for diakoner.
2. Kirkerådet sender saken til Bispemøtet for læremessig uttalelse, og ber om å få saken tilbake til Kirkerådets møte i desember 2012, med tanke på vedtak i Kirkemøtet 2013.

Enstemmig vedtatt.

KR 038/12 Liturgi for velsignelse av hus og hjem

Sammendrag

Saksdokumentet inneholder et utførlig sammendrag av høringen som pågikk våren 2012. I tillegg følger selve liturgiforslaget, som er revidert i lys av høringen.

Liturgien for velsignelse av hus og hjem bygger i stor grad på en lignende nordsamisk liturgi som ble vedtatt av Samisk kirkeråd i 2007. Den nordsamiske liturgien har i norsk oversettelse også vært brukt av prester ved en rekke anledninger i mange deler av landet. Nemnd for gudstjenesteliv mente det var behov for å utarbeide en tilsvarende liturgi som kan vedtas av Kirkemøtet og inngå i gudstjenestereformen. Kirkerådet sluttet seg til det.

Liturgien er utformet slik at den kan brukes når noen flytter inn i et nytt hjem og ønsker at presten eller en annen kirkelig medarbeider skal komme å be for hjemmet og velsigne det. Liturgien kan også brukes når noen opplever uro og utrygghet eller uforklarlige fenomener i huset og ber om kirkens hjelp.

Hovedspørsmålet i høringen var om det er ønskelig å vedta en slik liturgisk orden sammen med en veiledning, eller om det er ønskelig kun å utarbeide en veiledning. 19 av 25 høringsinstanser ønsker at det vedtas som en liturgi, og ikke kun som en veiledning. 6 av biskopene har avgitt høringssvar.

Høringsinstansene slutter seg også til at liturgien skal brukes både ved innflytting i et hjem og ved opplevelse av uro og utrygghet. I høringen fremkom det et ønske om at det siste hensynet skulle ivaretas tydeligere enn høringsforslaget la opp til. I dette saksdokumentet foreslås det at formuleringen «uro og utrygghet» presiseres til «uro og uforklarlige hendelser». Høringen gav også klar støtte til prinsippet om at kirken ikke skal «stille diagnose» ved opplevelse av uro og uforklarlige fenomener, men lytte og ta menneskers erfaringer på alvor og gi hjelp ved samtale og en liturgi preget av Guds ord og bønn.

En nøktern bruk av symboler som kors og lys ble også ønsket inn i veiledningen til liturgien. Dessuten ble det presisert at det bør finne sted en samtale med de berørte før den liturgiske handlingen og forbønnen skjer, og at forsakelsen og troen kan inngå i den liturgiske handlingen. En rekke mindre endringer i tekster og bønner mm er også gjort.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet slutter seg til det reviderte forslaget til Liturgi for velsignelse av hus og hjem, med følgende endringer....
2. Kirkerådet ber om at det utformes en veiledning på bakgrunn av høringsdokumentet og høringen.
3. Kirkerådet vedtar at forslaget til Liturgi for velsignelse av hus og hjem sendes til Bispemøtet for læremessig uttalelse.
4. Kirkerådet ber å få saken tilbake til møtet i desember med tanke på å forberede saken til vedtak i Kirkemøtet 2013.

Ivar Braut fremmet følgende forslag til endring i liturgien:

- Tilføyelse i rubrikkens punkt 2) – Dersom presten *eller en annen kirkelig medarbeider* blir bedt om---
- Endring i rubrikkens punkt 3) – Vigslede *medarbeidere* bruker...
- Endring i rubrikken ved liturgiens punkt 3 Skriffløsning - ..., leser en eller *flere* av disse tekstene
- Endring i rubrikken ved liturgiens punkt 7 Bønn - ...kirkelig medarbeider kan *også* be en fri bønn...

Endringene ble enstemmig vedtatt

KR-038/12 Vedtak:

1. Kirkerådet slutter seg til det reviderte forslaget til Liturgi for velsignelse av hus og hjem, med følgende endringer
 - Tilføyelse i rubrikkens punkt 2) – Dersom presten *eller en annen kirkelig medarbeider* blir bedt om---
 - Endring i rubrikkens punkt 3) – Vigslede *medarbeidere* bruker...
 - Endring i rubrikken ved liturgiens punkt 3 Skriffløsning - ..., leser en eller *flere* av disse tekstene
 - Endring i rubrikken ved liturgiens punkt 7 Bønn - ...kirkelig medarbeider kan *også* be en fri bønn...
2. Kirkerådet ber om at det utformes en veiledning på bakgrunn av høringsdokumentet og høringen.
3. Kirkerådet sender forslaget til Liturgi for velsignelse av hus og hjem til Bispemøtet for læremessig uttalelse.
4. Kirkerådet ber om å få saken tilbake til møtet i desember med tanke på å forberede saken til vedtak i Kirkemøtet 2013.

Enstemmig vedtatt.

KR 039/12 Den norske kirkes ordning etter 2013

Sammendrag

Kirkemøtet 2013 er det første Kirkemøtet etter den omfattende endringen av Grunnloven i mai 2012. Grunnlovsendringen legger en plattform for og nødvendiggjør et videre arbeid med Kirkens ordninger. En lang rekke Kirkemøter har behandlet saker omkring utviklingen av Kirkens ordninger.

I behandlingen av Kirkeforliket pekte Kirkemøtet på følgende:

Kirkemøtet er tilfreds med at Kirkemøtets synspunkter (sak KM 8/06) er tillagt vekt ... Kirkemøtet fastholder likevel at Den norske kirke, som konsekvens av grunnlovsendringene, må bli eget rettssubjekt. Kirkemøtet fastholder videre at arbeidsgiveransvaret for prester, proster og biskoper må overføres fra staten til kirken, og at den regionale og sentrale kirkelige administrasjon ikke lenger bør være en del av statsforvaltningen (KM 10/08).

Kirkerådet har sendt ut et omfattende refleksjonsdokument «Kirkeordning etter 2013». Bredt i Kirken pågår det denne høsten drøftinger omkring utvalgte spørsmålsstillinger innen Kirkeordning. Det frist for innspill den 1. desember. Saksdokumentet til Kirkemøtet om Kirkeordning 2013 Kirkemøtet vil oppsummere denne refleksjonsprosessen.

Kirkerådets første behandling av saken som skal legges frem for Kirkemøtet i 2013, skjer samtidig med den refleksjonsprosessen som nå pågår bredt i kirken. Dokumentet og anbefaling til vedtak er preget av

denne situasjonen. Det er vanskelig både å anbefale retninger og å gripe inn i saksområder som er sendt ut til refleksjon, da dette kan låse eller styre den pågående refleksjonsprosessen. Kirkerådets første drøfting forstås derved som en del av Kirkerådets egen refleksjonsprosess. Dokumentet som skal legges fram for Kirkerådet i januar 2013 med tanke på Kirkemøtet 2013 må ta opp i seg og gjenspeile refleksjonsprosessen. Denne delen av saksdokumentet til Kirkemøtet kan først skje etter 1. desember. Dette saksdokumentet drøfter områder i kirkeordningen som er aktualisert av grunnlovsendringen og tidligere Kirkemøtevedtak. Dermed går saksdokumentet gjennom sentrale hovedproblemstillinger i denne fasen av utviklingen av Kirkeordningen.

De temaer som behandles er:

- Den nye situasjonen etter grunnlovsendringen
- Aktuelle utredninger og evalueringsbehov
- Kirkeforståelse og kirkeordningen
- Den norske kirke som rettssubjekt og Kirkemøtets normgivningskompetanse
- Overføring av ansvar for oppgaver samt arbeidsgiveransvaret for den geistlige tjeneste
- Sammenheng mellom ansvar for oppgaver/virksomhetsansvar, ansvar som arbeidsgiver og ledelse
- Antall forvaltningsnivå

Sammenheng mellom finansieringsordning og organisering

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet har drøftet hovedproblemstillinger og strategier for arbeidet med ny Kirkeordning med tanke på behandling i Kirkemøtet 2013. Kirkerådet ber sekretariatet videreutvikle dokumentet i tråd med drøftingene på Kirkerådets møte.
2. Kirkerådet ber om at det framlegges en utredning som vektlegger spørsmålene:
 - Overdragelse av det statlige arbeidsgiveransvaret til kirkelige organ
 - Den norske kirkes rettssubjektivitet
3. Det må videre arbeides med:
 - Rapport om erfaringer med nåværende kirkeordning
 - En utredning om økonomiske og administrative konsekvenser av en ny kirkeordning
 - En gjennomgang av ledelse i en endret kirkeordning. Denne gjennomgangen må særlig belyse forståelsen av tilsynet.

Jan Erik Sundby fremmet følgende forslag til erstatning for punkt 2:

Kirkerådet ber om en gjennomgang av oppgavefordeling mellom kirkelige organ som inkluderer statens oppgaver. Det legges spesiell vekt på overtakelse av arbeidsgiveransvaret slik at kirken kan få en felles arbeidsgiverlinje.

Utredning av spørsmålet om rettssubjekt flyttes fra punkt 2 til punkt 3.

Forslaget falt mot to stemmer

Forslag til vedtak ble språklig bearbeidet.

KR-039/12 Vedtak:

1. Kirkerådet har drøftet hovedproblemstillinger og strategier for arbeidet med ny Kirkeordning med tanke på behandling i Kirkemøtet 2013. Kirkerådet ber sekretariatet videreutvikle dokumentet i tråd med drøftingene på Kirkerådets møte.

2. Kirkerådet ber om at det fram mot Kirkemøtet i 2013 arbeides særlig med
 - Overdragelse av det statlige arbeidsgiveransvaret til kirkelige organ.
 - Den norske kirke som rettssubjekt.
3. Det må videre arbeides med:
 - Rapport om erfaringer med nåværende kirkeordning
 - En utredning om økonomiske og administrative konsekvenser av en ny kirkeordning
 - En gjennomgang av ledelse i en endret kirkeordning. Denne gjennomgangen må særlig belyse forståelsen av tilsynet.

Enstemmig vedtatt.

KR 040/12 Status eKirkebok

Sammendrag

Kirkerådet har fra 2001 hatt ansvar for medlemsregisteret i Den norske kirke. Det har i hele perioden vært en utvikling av systemet. Nå står en ved starten av å overføre opplysningene i kirkebøkene til en samlet eKirkebok for hele Den norske kirke.

Forslag til vedtak

Kirkerådet tar saken til orientering.

KR-040/12 Vedtak:

Kirkerådet tar saken til orientering.
Enstemmig vedtatt.

KR 041/12 Forslag til medlemmer av styret for OVF for perioden 01.01.2013 til 31.12.2016

Forslag til vedtak

Kirkerådet foreslår Bjørg Tysdal Moe som medlem av OVFs styre i perioden 01.01.2013- 31.12.2016. Som personlige varamedlemmer i samme periode foreslås som 1. vara: John Egil Rø og som 2. vara: Jahn-Oluf Skonnord

KR-041/12 Vedtak:

Kirkerådet foreslår Bjørg Tysdal Moe som medlem av OVFs styre i perioden 01.01.2013- 31.12.2016. Som personlige varamedlemmer i samme periode foreslås som 1. vara: John Egil Rø og som 2. vara: Jahn-Oluf Skonnord
Enstemmig vedtatt.

Samandrag

I 2009 handsama Kyrkjemøtet saka «*Myndig tru – mangfaldige fellesskap. Kyrkje med aldersgruppa 18–30 år*». Innhaldet i vedtaket frå Kyrkjemøtet 2009 utfordrar Den norske kyrkja på alle plan til å vidareutvikle og fornye arbeidet med aldersgruppa 18–30. I samband med dette bad Kyrkjemøtet om å få attende ei større strategisak med bakgrunn i eit breiare erfaringsmateriale frå bispedøme, organisasjonar og kyrkjelydar. Det vart oppmoda om at ressursdokumentet «*Myndig tru – mangfaldige fellesskap*» skulle vidareutviklast som ressurs til kyrkjelydar og organisasjonar. Det vart presisert at denne ressursen måtte ha ei form som kan inspirere til samtale og refleksjon i kyrkjelydane, slik at det kan utviklast lokale strategiar. Det vart også vedteke at satsinga på aldersgruppa skulle innarbeidast i visjonsdokumentet for Den norske kyrkja gjennom formuleringa: «*Aldersgruppa 18–30 skal erfare at kyrkja er relevant, livsnær og tilgjengeleg gjennom relasjonsbygging, gode fellesskap og ord og sakrament.*»

Kyrkjerådet har sett i gang ein prosess med å styrkje satsinga med fornying og vidareutvikling av Kyrkje 18–30 ved å arbeide strategisk med *involvering av ulike fagmiljø i kyrkja, kartlegging, innsamling og deling av erfaringar på nettstaden www.kirke18-30.no, og utvikling og utprøving av nye tiltak*. Målet med satsinga Kyrkje 18–30 er å styrkje medvit og kunnskap om korleis kyrkja kan vere livsnær, relevant og tilgjengeleg for unge vaksne.

Det er fleire særlege grunnar til at kyrkja bør fokusere og styrkje satsinga på aldersgruppa 18–30 år. Nokre av dei viktigaste er:

- Kyrkje 18–30 handlar om *breidda av alle døypte* i Den norske kyrkja – uavhengig av kor sterkt ein er engasjert i kyrkja. Aldersgruppa 18–30 år utgjer 1/6 av dei som høyrer til.
- Kyrkje 18–30 handlar om at menneske i denne aldersgruppa *ikkje utgjer ei einsarta gruppe*. Dei er like forskjellige som andre menneske i andre generasjonar som har forskjellige behov, forskjellig smak og ulike uttrykksmåtar. I løpet av aldersspennet er det derimot eit kjenneteikn at ein kan vere i *ulike livsfasar* som uetablert, etablert utan barn og etablert med barn.
- Kyrkje 18–30 handlar om å sjå denne aldersgruppa i samband med all verksemd og alle reformer i kyrkja. Den kyrkjelege satsinga på aldersgruppa 18–30 år handlar om å tenkje heilskapleg om det å vere kyrkje og å tenkje kreativt om det å sameine kyrkja sitt *plan- og reformarbeid*. Det handlar om korleis satsing på trusopplæring, gudstenesteliv, diakoni, kultur, demokrati og berekraftig utvikling kan samspele med kvarandre slik at arbeidet også inkluderer unge vaksne. Saka er såleis eit bidrag til kyrkjelydsutvikling.
- Kyrkje 18–30 synleggjer at nokre av dei *temaa som aldersgruppa 18–30 er oppteken av*, kan vere indikatorar på noko som angår heile kyrkja og utfordrar til korleis vere kyrkje i vår tid. Kartleggingane får fram at tema som til dømes oppbrot og mobilitet, identitetsdanning og kriser, relasjonar, vener og familie, val og utdanning, engasjement for lokalsamfunnet og urett i verda osv. Dette er tema som alle menneske kan kjenne seg att i også til andre tider i livet.
- Kyrkje 18–30 handlar i stor grad om å vere kyrkje i vår tid – for alle. I kartleggingane som er gjorde, har det kome fram at det handlar om *mangfald og kvalitet* tilpassa ulike aldersgrupper og fasar i livet, fellesskap som utrustar til at ein kan leve og vekse i trua, og kva som er moglege møteplassar mellom unge vaksne og kyrkja i ulike fasar i livet. Undersøkingar viser at dei som finn vegen til kyrkjelege fellesskap i denne aldersfasen, gjer det gjennom relasjonar og eksistensielle livsfaseerfaringar. Og dei vert verande fordi desse fellesskapa vert ein meningsberande del av kvardagen. Kyrkja må vere ein stad som gir unge vaksne hjelp til å binde saman tru og eiga livshistorie.
- Kyrkje 18–30 framhevar at *kasualia* er undervurdert som kyrkjeleg møteplass med unge vaksne. I 2011 vart 66,4 prosent av nyfødde døypte i Den norske kyrkja. Dette talet har vore stabilt dei siste åra. Det vil seie at det er 80 000 dåpsforeldre – om lag halvparten av dei er under tretti. Kyrkjeleg vigsel har derimot hatt ein dramatisk nedgang dei siste åra, nedgangen var på 10 prosent siste året. I 2010 var det i alt 23 577 inngåtte ekteskap, av dei var 9 898 kyrkjelege vigslar. I 2011 var talet på inngåtte ekteskap 23 135, av dei var 9 067 kyrkjelege vigslar. Tala frå kyrkjeleg årsstatistikk syner at casualia som tilknytingspunkt med denne aldersgruppa er eit strategisk satsingsområde i kyrkja. Gjennom dei kyrkjelege handlingane er kyrkja ein arena for å møte menneske i viktige fasar i livet. Og dei nye liturgiane oppmodar til involvering av aktørane i høve til desse handlingane. Det har vorte ein praksis i mange kyrkjelydar at dåpsfamiliar og faddrar medverkar i gudstenestene. Gjennom vigselstalen og vigselen har kyrkja gode rammer for å forkynne om kjærleik og samliv, slik at det kan medverke til livstolking og livsmeistring.

- Kyrkje 18–30 handlar om at *unge vaksne er ressursar i kyrkja*. Denne aldersgruppa må ikkje objektiverast som ei målgruppe, men dei kan sjølve utfordrast på kva som er deira ynske og behov når det gjeld møteplassar og tiltak i kyrkja. Kyrkja treng at engasjerte unge vaksne er leiurar i kyrkja, men dei må ikkje berre få ansvar, dei må også få fellesskapsopplevingar og samhald der dei får vere deltakarar og ikkje berre bidragsytarar. Kyrkja er ein stad der ein både kan gi og ta imot.

Saka «Kyrkje 18–30» er i prosess på ulike nivå i kyrkja. Med at saka kjem attende til Kyrkjemøtet i 2013, ynskjer Kyrkjerådet å medverke til refleksjon, gi tilgang til ressursar og inspirasjon til handling om kva som er kyrkjas eigentlege oppdrag. Det har ikkje vore eit mål å kome med ei uttømmande liste med tiltak, men å lyfte fram moglegheiter, slik at det kan utviklast gode strategiar i kyrkjelydane, institusjonane og organisasjonane. Denne saka ber difor preg av å få fram erfaringar frå breidda av kyrkja, reflektere over utfordringar og peike på alternativ for handling. Om Kyrkje 18–30 vert ei vellukka satsing, vil vere avhengig av samspel mellom fleire forhold: initiativ og innsats frå enkeltpersonar, råd og utval, organisasjonar og institusjonar.

Framlegg til vedtak

1. Kyrkjerådet ynskjer at saka Kyrkje 18–30 vert lagd fram på Kyrkjemøtet i 2013, slik at ho kan medverke til ein samtale om kyrkja sitt oppdrag.
2. Kyrkjerådet ber sekretariatet om å ferdigstille saka i tråd med innspela i møtet.

Framlegg til vedtak blei språkleg bearbeida.

KR-042/12 Vedtak:

1. Kyrkjerådet legg saka Kyrkje 18-30 fram for Kyrkjemøtet i 2013, slik at ho kan medverke til ein samtale om kyrkja sitt oppdrag.
2. Kyrkjerådet ber sekretariatet om å ferdigstille saka i tråd med innspela i møtet og legge ho fram for KR i desember for endeleg vedtak.

Samrøystes vedteke.

KR 043/12 Særskilte prekentekster 2014 - 2015

Forslag til vedtak

1. Kirkerådets forslag til særskilte prekentekster for kirkeåret 2014-2015 er:
 - 2.s.i adventstiden: 1 Kor 15,50-57
 - 3.s.i fastetiden Ef 6,10-18
 - 4.s.i påsketiden: Jes 43,16-21
 - 2.s.i treenighetstiden: Salme 67,2-6
 - Vingårdssøndag: 1 Kor 3,4-11
 - 24.s.i treenighetstiden: Kol 1, 24-29
2. Forslaget sendes til Bispemøtet til uttalelse med sikte på endelig vedtak i Kirkerådet i desember 2012.

KR-043/12 Vedtak:

1. Kirkerådets forslag til særskilte prekentekster for kirkeåret 2014-2015 er:

2.s.i adventstiden: 1 Kor 15,50-57
3.s.i fastetiden: Ef 6,10-18
4.s.i påsketiden: Jes 43,16-21
2.s.i treenighetstiden: Salme 67,2-6
Vingårdssøndag: 1 Kor 3,4-11
24.s.i treenighetstiden: Kol 1, 24-29

2. Forslaget sendes til Bispemøtet til uttalelse med sikte på endelig vedtak i Kirkerådet i desember 2012.

Enstemmig vedtatt.

KR 044/12 Folkevalgtes arbeidsvilkår - Godtgjørelse og tapt arbeidsfortjeneste

Sammendrag

Folkevalgtes arbeidsvilkår har vært drøftet av Kirkerådet flere ganger de siste årene.

Da saken ble tatt opp for 10 år siden (KR sak 07/02) var spørsmålet begrenset til å omhandle frikjøp av rådsledere. Målet har hele tiden vært å legge til rette for at oppgaven som ledere kan bli ivaretatt på en forsvarlig måte, og at frikjøp kan bidra til dette. Begrepet frikjøp brukes der Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet har samtykket i en høyere dekning av tapt arbeidsinntekt enn det som fremgår av de normerte satsene som KR har fullmakt til å bruke.

I ettertid er saken blitt utvidet til å omfatte godtgjørelse og tapt arbeidsfortjeneste for rådets medlemmer samt innføring av en fast godtgjørelse for lederne for de tre rådene, Kirkerådet, Samisk kirkeråd og Mellomkirkelig råd (KR sak 51/08).

I drøftingene i 2009 ble det i tillegg foreslått å innføre en møtegodtgjørelse pr møte for rådenes medlemmer.

I saksbehandlingen den gang var det forutsatt at ordningen skulle settes i verk når departementet hadde godkjent prinsippene og gitt de nødvendige tilleggsbevilgninger.

Saken har også vært tatt opp i møter og brev med fagavdelingen i Forbruker-, administrasjons- og kirkedepartementet.

Siden saken var oppe i 2009 har departementet godkjent frikjøp av valgt leder av Kirkerådet med inntil 40 % (brev av 25. november 2011), frikjøp av valgt leder for Samisk kirkeråd med 10 % (brev av 14. mars 2011). I begge disse tilfellene har Kirkerådet dekket utgiftene innenfor tildelt budsjetttramme uten noen kompensasjon i rammene fra departementet. Siden leder av Mellomkirkelig Råd p.t. har prestestilling i Den norske kirke har bispedømmerrådet han arbeider i, fått tildelt midler til vikar.

Siden budsjetttrammene ikke har vært kompensert for disse utgiftene har KR fulgt opp saken i forslag til prioriteringer i statsbudsjettet, siste gang i KR sak 7/12 Prioriteringer i statsbudsjettet for 2013:

Møtegodtgjørelse de sentralkirkelige råd:

For å styrke det kirkelige demokratiet har Kirkerådet vedtatt å innføre møtegodtgjørelse for medlemmene i de sentralkirkelige rådene. Dette dreier seg til sammen om 850.000 kroner for 2013. Saken er tidligere tatt opp med departementet, jfr. brev av 3. juni 2009. I innstillingen fra Bakkevig II – utvalget, 13.mai 2008, ble behovet for dekning av tapt arbeidsfortjeneste for de mest krevende verv (Kirkerådsleder, leder i Mellomkirkelige råd og Samisk kirkeråd) også nevnt. Dette er viktig slik at muligheten til å påta seg verv som rådsmedlemmer ikke er avhengig av yrkessituasjon. For å kunne få rådsmedlemmer, som er i ledende stillinger i arbeidslivet, er det en forutsetning at tapt arbeidsfortjeneste blir kompensert i tillegg til møtegodtgjørelse. Det er derfor behov for økte rammer som dekker dette.

Kirkerådet ber om at det bevilges 1,3 mill. kr. til møtegodtgjørelse og for tapt arbeidsfortjeneste.

Når saken tas opp igjen på dette møtet i Kirkerådet er det fordi denne saken ikke er avsluttet og at det nye Kirkerådet skal få muligheter til å drøfte saken.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet ber om at det sendes en ny henstilling til Forbruker-, administrasjons- og kirkedepartementet om en tilleggsbevilgning på 1,4 mill. kr. til møtegodtgjørelse og frikjøp av ledere.

KR-044/12 Vedtak:

Kirkerådet ber om at det sendes en ny henstilling til Forbruker-, administrasjons- og kirkedepartementet om en tilleggsbevilgning på 1,4 mill. kr. til møtegodtgjørelse og frikjøp av ledere.

Enstemmig vedtatt.

KR 045/12 Oppnevning av medlemmer til Rådsmøtet i Norges Kristne Råd fra 2012 til KM 2016

Sammendrag

Ifølge vedtektene til Norges Kristne Råd (NKR), § 4, kan Den norske kirke ha inntil 1/3 av det totale antall stemmeberettigede representanter til Rådsmøtet. Ifølge beregningene til NKR kan inntil 17 representanter oppnevnes fra Dnk. Representantene skal ha personlige vararepresentanter.

Det foreslås en ordning som ble vedtatt på KM både for perioden 2007-10 og for perioden 2011-12, og der både MKR, KR og BM er representert. Det foreslås at denne ordningen fortsetter.

Forslag til vedtak

Kirkerådet oppnevner følgende medlemmer til Rådsmøtet i Norges Kristne Råd fra Den norske kirke i perioden fra 2012 til KM 2016:

Representanter:	Varaer:
De 11 representantene i MKR fra bispedømmene	Varaene i MKR
MKR's leder	MKR's nestleder
Kirkerådets leder	KR's nestleder
Biskop foreslått av BM	Domprosten i vedkommende bispedømme
Tre medlemmer av Kirkerådet (oppnevnt av KR)	Tre medlemmer i Kirkerådet (oppnevnt av KR)

KR-045/12 Vedtak:

Kirkerådet oppnevner følgende medlemmer til Rådsmøtet i Norges Kristne Rås fra Den norske kirke i perioden fra 2012 til KM 2016:

Representanter:	Varaer:
De 11 representantene i MKR fra bispedømmene	Varaene i MKR
MKR's leder	MKR's nestleder
Kirkerådets leder	KR's nestleder
Biskop foreslått av BM	Domprosten i vedkommende bispedømme
Tre medlemmer av Kirkerådet Ingrun Jule Sølvi Lewin Jan Erik Sundby	Tre medlemmer i Kirkerådet Erling Birkedal May Lisbeth Hovlid Aurdal Agnes Sofie Gjeset

Enstemmig vedtatt.

KR 046/12 Rutiner ved tilsetting av biskop**Sammendrag**

Kirkemøtet vedtok i sak 10/12 Ordning for tilsetting av biskop. I dette saksdokumentet beskrives rutiner som må innarbeides for å sikre en god saksgang ved tilsetting. Videre beskrives det hvilke oppgaver som bør ligge til sekretariatet, og hvilke oppgaver som må ivaretas av Kirkerådets medlemmer, eventuelt arbeidsutvalget.

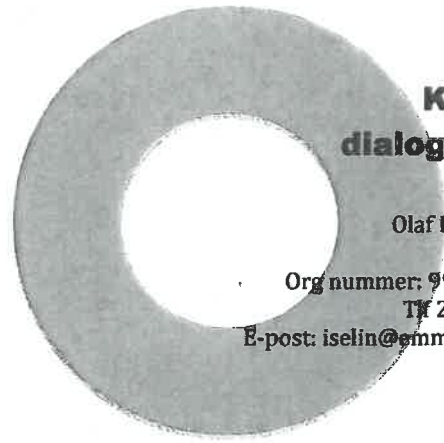
Forslag til vedtak

1. Oppgavefordeling mellom råd og administrasjon slik den er beskrevet i saksfremlegget gjøres gjeldende for tilsetting av biskop i Agder og Telemark bispedømme.
2. Etter at erfaringer fra denne tilsettingen er evaluert utarbeides endelige rutiner for tilsetting av biskop i Den norske kirke.

KR-046/12 Vedtak:

1. Oppgavefordeling mellom råd og administrasjon slik den er beskrevet i saksfremlegget med de endringer som ble fastsatt i møtet, gjøres gjeldende for tilsetting av biskop i Agder og Telemark bispedømme.
2. Etter at erfaringer fra denne tilsettingen er evaluert utarbeides endelige rutiner for tilsetting av biskop i Den norske kirke.

Enstemmig vedtatt.

**Kirkelig
dialogsenter**Olaf Ryes plass 7
0558 Oslo

Org nummer: 995 255 936

Tlf 22 80 58 58

E-post: iselin@gimmausnett.no

**Referat fra kontaktgruppe: Buddhistsamfunnet og Den norske kirke
16. april 2012****Sted:** Det srilankesiske buddhisttemplet (Oslo Buddhist Vihara), Skiveien 123 i Oppegård**Tilstede:** Egil Lothe, Ani Könchog, Anne Anita Lillebø, Bhante Marathugoda Manirathana Thero, Ina Dang, Anne Hege Grung, Oddbjørn Leirvik, Notto Thelle og Iselin Jørgensen.

1. **Varm velkomst.** Bhante Marathugoda presenterte tempelet og viste oss rundt.
2. **Meditasjon/bønn.** I en sirkel ble vi sittende i stillhet/meditasjon. Thero ledet oss i avspenning og videre inn i stillheten. Etterpå ledet han oss i fokusering på bl. a kjærlighet og ikkevold som for eksempel kan oppfattes som et ønske/en bønn/en fokusering/en manifestering av det vi har som mål i livet og i hverdagen.
3. **Tema for dagen: Gjør lidelse oss til bedre mennesker?**
Egil hadde skrevet ut sitater fra buddhistisk tradisjon som ble en god inngang til tema. Paralleller i religionene ble belyst, og vi ser flere like muligheter og dilemmaer. Forskjellen på den påførte lidelsen og lidelsen som er en nødvendig del av livet, ble en viktig del av samtalen. Det å strekke til i solidaritet med de lidende ble et anliggende som alle gjenkjente og vår felles "konklusjon" ble bl.a: "Det vi trenger er nok medfølelse til daglig bruk".
4. **Avslutning med kveldsmat og te.**
5. **Dialoggruppen ønsker seg 2 møter til høsten.** Neste møte ble foreslått som en felles retreat for gruppen. Vi prøver å få det til fredag 31. August – lørdag 1. September. Ani Könshog sjekker lokaler. Iselin, Egil, Anne Hege og Bhante Marathugoda begynner å planlegge. Andre fra gruppen som ønsker å bidra er hjertelig velkommen til det. Ta da kontakt med Iselin eller Egil.

**Protokoll fra møte i kontaktgruppa
mellom Det Mosaiske Trossamfund og Mellomkirkelig Råd**

Tid: 15. mai 2012, kl. 15-17

Sted: Kirkens Hus

Til stede:

Fra DMT: Anne Sender, Ervin Kohn, Ellen Dworsky

Fra MKR: Jorunn Andestad Langmoen, Oskar Skarsaune, Olav Elgvin, Berit Hagen Agøy

Meldt forfall: Joav Melchior, Jorun Elisabeth Berstad Weyde, Sven Thore Kloster (permisjon)

Sak 04/12 Godkjenning av protokoll fra forrige møte og dagsorden

Dagsorden og protokoll fra møte 7. feb. 2012 ble godkjent.

Sak 05/12 International Council of Christians and Jews (ICCJ)

Kontaktgruppa ønsker å være representert på ICCJs konferanse og årsmøte i Manchester 1.-5. juli. Naomi Sender (DMT) og Olav Elgvin (MKR) forespørres om å delta. DMT og MKR betaler utgiftene for hver av dem. På neste møte i Kontaktgruppa avgjør vi om vi skal melde oss inn i ICCJ.

Sak 06/12 Markeringer høsten 2012

Det er i år 120 år siden etableringen av Det Mosaiske Trossamfund i Norge og 70 år siden deportasjonen av norske jøder under krigen. Begge deler vil bli markert med ulike arrangementer i høst.

19. oktober blir det et seminar i regi av Den Norske Israelsmisjon på Litteraturhuset.

26. november blir det et arrangement på Jødisk museum.

2. desember vil det være et arrangement i Synagogen.

Flere arrangementer kan komme etter hvert.

Kontaktgruppa etterspør hva norske myndigheter gjør. Det bør også sjekkes opp hva som skjer på de teologiske fakultetene.

Sak 07/12 MKR og boikott av Israel

Berit ble bedt om å redegjøre for MKRs syn på boikott av Israel. Hun refererte til MKRs uttalelse om Kairosdokumentet fra mai 2010:

MKR er imot en generell økonomisk, kulturell eller akademisk boikott av Israel. Vi merker oss de sammenlikninger som gjøres med apartheid i Sør-Afrika, og vi ser flere likhetstrekk mellom Israels diskrimineringspolitikk og apartheidpolitikken. Men i Sør-Afrikas tilfelle var det selve statsforfatningen vi ikke anerkjente, derfor måtte hele

staten boikottes. Dette er ikke tilfelle i Israel. Her anerkjenner vi staten, men ikke okkupasjonspolitikken den har ført etter 1967. Vi vil advare mot å trekke forhastede sammenlikninger med Sør-Afrika under apartheid fordi vi tror det kan avspore, snarere enn å hjelpe oss til å forstå, det unike i Midtøsten. I dagens situasjon tror vi ikke en generell boikott av Israel er et godt egnet middel for å fremme fredsbyggingen. Vi støtter derimot Kirkenes Verdensråds oppfordring og gjentar vårt tidligere krav om at ingen norskeide selskaper eller statlige fond investerer i firmaer som bidrar til å opprettholde den ulovlige okkupasjonen. Likeens ber vi om at man ikke handler varer som er ulovlig produsert i det okkuperte palestinske området, og at norske myndigheter arbeider for en merkeordning som gjør dette mulig. Gjennom dette ønsker vi å tydeliggjøre at det er okkupasjonen vi er imot.

Sak 8/12 Grunnlovsjubileet 2014

Berit orienterte om at Kirkerådet er representert i den nasjonale planleggingskomiteen.

Kontaktgruppa må engasjere seg for å sikre at grunnlovsfeiringen tar hensyn til den skampletten 1814-grunnloven er når det gjelder jødene og synet på religionsfrihet. Vi bør initiere en offentlig samtale om jødeparagrafen for å styrke bevisstheten om vår historie som et ledd i vårt arbeid for å motvirke antisemittisme i dagens samfunn.

Sak 9/12 Israelmisjonens studietur

Jorunn fortalte og viste bilder fra Israelmisjonens studietur hvor bl.a. Kjell Magne Bondevik deltok. Mye godt dialogarbeid!

Sak 10/12 Orientering om MKRs arbeid i Midtøsten

Berit nevnte kort (pga. tidsnød) at Dnks ledelse var på en delegasjonsreise til Midtøsten i mars, og at MKR skal oppdatere sitt styringsdokument for arbeidet i Midtøsten på rådets møte i slutten av mars.

Neste møte avklares når Sven Thore er tilbake fra permisjon.

BHA (ref.)

Protokoll fra møte i kontaktgruppa for Det Mosaiske Trossamfund og Mellomkirkelig råd for Den norske kirke

Tid: 24. oktober 2012, kl. 1530-1800

Sted: Synagogen i Oslo

Til stede:

Fra DMT: Joav Melchior, Ervin Kohn, Anne Sender, Ellen Dworsky

Fra MKR: Berit Hagen Agøy, Olav Elgvin, Jorun Elisabeth Berstad Weyde, Oskar Skarsaune, Jorunn Andestad Langmoen, Sven Thore Kloster

Sak 11/2012: Godkjenning av innkalling og protokoll

Godkjent.

Sak 12/2012: Slakting og koshermat

Joav Melchior innledet om jødisk koshertradisjon og slaktepraksiser, og redegjorde for teologiske og etiske begrunnelser for dette.

Kontaktgruppa samtalte om temaet, og drøftet i forlengelsen også den siste OSSE-rapporten som bl.a. kritiserer det norske forbudet mot rituell slakting av dyr. Det ble påpekt at det er lite sannsynlig å få omgjort påbudet om bedøvelse ved slakting, men at det trolig er mer sannsynlig å få et unntak pga. kulturell tradisjon, slik reinslakt er unntatt bedøvelseskravet pga. kulturell tradisjon. Hvorvidt kontaktgruppa kan gjøre noe i denne sammenhengen, bør undersøkes.

Sak 13/2012: International Council of Christians and Jews

Olav Elgvin redegjorde for ICCJ-konferansen i Manchester i sommer, hvor han deltok sammen med Naomi Sender (DMT) og Ingrid Joyce (Oslo katolske bispedømme). De norske deltakerne hadde en del kritiske innspill til konferansen, særlig til praktiske forhold rundt organiseringen, som f.eks. tungvint transport, og det at det manglet koshermat først dag. Programmet var preget av et overraskende stort fokus på Israel-Palestina-konflikten, og ut fra deltakerne å dømme kunne det virke som om ICCJ ikke har vært så gode på rekruttering av nye og yngre mennesker de siste årene.

Kontaktgruppa drøftet muligheten for å slutte seg til ICCJ. Det er ønskelig at kontaktgruppa søker en tettere relasjon til organisasjonen, bl.a. for å koble seg tettere på den internasjonale jødisk-kristne dialogen. Hvorvidt kontaktgruppa bør bli medlem eller assosiert medlem er litt for tidlig å si. I første omgang bør kontaktgruppa i større grad enn i dag holde seg informert om aktivitetene i ICCJ. Anne Sender og sekretariatet i MKR skriver et brev til ICCJs president, Deborah Weissman, og uttrykker at kontaktgruppa ønsker en tettere relasjon til organisasjonen.

Sak 14/2012: 70årsmarkeringen av deportasjonen av norske jøder

Kontaktgruppa samtalte om diverse markeringer og arrangement i forbindelse med 70-årsmarkeringen av deportasjonen av norske jøder under 2. verdenskrig. Biskopene i Dnk

beklaget Dnks unntalhet ovenfor jøder under krigen på sitt møte i Bispemøtet i oktober. MKR ved Berit Hagen Agøy vil skrive en kronikk om kirkas forhold til jødene og sende den til Vårt Land.

Det ble også vist til den brede og økumeniske hilsenen fra Dnk, frikirkene og de kristne organisasjonene til DMT i 1992 i forbindelse med DMTs 100-årsjubileum. Noe tilsvarende bør vurderes igjen – f.eks. i anledning grunnlovsmarkeringen i 2014.

Info om noen arrangement i forbindelse med 70-årsmarkeringen:

- 19. oktober: Arrangement om antisemittisme i kirken ved MKR og Israelsmisjonen
- 2. nov kl.12: Markering ved DMT på Østre gravlund på Helsefyr.
- 26. nov kl. 8: Åpent arrangement ved stolene på Akershuskaia. Senere på dagen har Jødisk museum et arrangement. På kvelden, kl. 1830, er det et åpent arrangement i synagogen i samarbeid med HL-senteret. Kontaktgruppas medlemmer er velkomne på dette.
- 25. november: Biskopene i Dnk har bedt om at jødedeportasjonen markeres i gudstjenester i Dnk denne dagen.

Sak 15/2012: 2014 og grunnlovsjubileet

Stortinget har nedsatt en komité for grunnlovsjubileet i 2014 (hvor bl.a. Kirkerådets direktør og HL-senterets Guri Hjeltnes er med). Det er ønskelig at kontaktgruppa tar kontakt med komiteen for å høre hva de tenker å gjøre med tanke på jødeparagrafen.

Sak 16/2012: Videre dialog i kontaktgruppa

Den videre dialogen mellom DMT og MKR ble diskutert. Det er ønskelig at Anne Sender og MKRs sekretariat setter seg ned og lager et utkast til videre «dialogstrategi» for kontaktgruppa. Hvilke tema skal vi jobbe sammen med framover? Hvilke tema vil vi jobbe med hver for oss, men allikevel drøfte i kontaktgruppa? Bør det handle mest om politikk eller politikk-aktuelle saker eller langtidsprosjekter? Det kan være en idé at MKR og DMT tar en samtale om disse tingene hver for seg, og så drøftes dette videre i kontaktgruppa på denne bakgrunnen.

Det ble understreket at oppfølgingen av ICCJ Berlinpunkter er et godt eksempel på noe kontaktgruppa kan jobbe sammen om framover.

Neste møte: 20. februar 2013, kl. 15-18

Referat fra rådslag og rådsmøte i STL
Tid: tirsdag 4. sept. 2012, kl. 15.00-20.00

Sted: Det Mosaiske Trossamfund, Bergstien 13, 4.etasje

15.00-16.00 Rådslag om økonomi

16.00-16.30 Middag

16.30- 20.00 Rådsmøte og ekstraordinært årsmøte

SAKER PÅ DAGSORDEN	Behandling og vedtak
<p>15.00 – 16.00 RÅDSLAG om økonomi Program:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Velkommen! 2. Bente Sandvig innleder om mulige modeller til finansiering utover dagens ordning (10 min) 3. Ole Inge Bekkelund, avdeling for kirkeordning i Dnk, snakker om hvordan kirken ser for seg fremtidens finansieringsordning og mulige modeller for likebehandling (15 min) 4. Jan Benjamin Rødner deler tanker om mulige finansieringsmodeller for fremtiden (10 min) 5. Plenumsamtale (25 min) – hva vil vi spille inn til utvalget? 	<p>Bakgrunn og hensikt: gjennom rådslag ønsker STL å diskutere aktuelle temaer i tilknytning til det religions- og livssynspolitiske utvalget. Målet er å avdekke problemer og utfordringer og komme med innspill til forbedringer og fremtidig økonomi for tro- og livssynssamfunn.</p> <p>Enighet om at dette var en viktig «forøvelse» for STL til å respondere på Stålsett-utvalgets rapport</p> <p>Hvordan tenke nytt og større om dette spørsmålet? Spørsmålet ble reist av en av innleiderne</p>
<p>16.00 – 16.30 Middag</p>	
<p>16.30 – 16.35 Sak 1: Godkjenning av sakliste, referat og saker til eventuelt (Referat fra 28.3, vedlegg 1).</p>	
<p>16.35 – 17.15 Ekstraordinært årsmøte. To saker:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Valg til Oslokoalisjonen (vedlegg 2) 2. Valg av ny revisor; Roar Winge i BDO 	<p>Se eget referat</p>
<p>17.15 – 18.00 Sak 2: Sosial-etiske tema i STL i 2012-2014</p>	<p>Bakgrunn og hensikt: Å avklare hvilke sosial-etiske tema STL skal jobbe med i ny strategiperiode fra 2012 – 2014 slik det står i handlingsplanene for 2012.</p> <p>Enighet om at:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. STL skal jobbe med sosial-etiske tema i årene som kommer

	<ol style="list-style-type: none">2. STL skal jobbe videre med følgende fire tema:<ul style="list-style-type: none">- Bioteknologi og sorteringssamfunn- Overgrepssproblematikk- Miljø og klima- Samfunnets intoleranse mot trosytringer/trospraksis3. Temaene forankres i egen organisasjon før neste rådsmøte
18.00 – 18.15 En liten pause	
18.15 – 18.45 Sak 4: AU og sekretariatet informerer om: <ol style="list-style-type: none">1. Halvårsrapport økonomi2. Høring om gravferdsforskriften. Se høringen her.3. Instruks for krisehåndtering i STL4. Fotoprosjekt - høytidskalender5. Besøk til medlemmene i STL	<ol style="list-style-type: none">1. Rådet fornøyd med nytt økonomisystem og rapportering. Kan rapportene gjøres tilgjengelig for alle i dropbox. Sekretariatet undersøker dette2. Medlemmene bes komme med innspill på høring om gravferdsforskriften innen 25.september.3. Forslaget til kriseinstruks for STL skal sendes ut på mail- Rådsrepresentantene kommer m innspill før neste rådsmøte. Sekretariatet og Mellomkirkelig råd formulerer forslag til ny tekst om forholdet mellom Dnk og STL4. Kulturrådet støtter fotoprosjektet. Venter på svar fra Oslo kommune og KUD5. Sekretariatet vil gjerne bli invitert til medlemsorganisasjonene sine styrer for å gjøre STL bedre kjent sammen med pilotprosjektet på OUS
18.45-19.30 Sak 4: Hva skjer i mitt tros og livssynssamfunn akkurat nå - som er viktig og engasjerer meg?	<p>Bakgrunn og hensikt: å dele erfaringer, og skape felles engasjement for utfordringer og saker den enkelte «står i».</p> <p>Handling: Runde rundt bordet der alle delte noe de var eller er opptatt av i sitt virke på feltet tro og livssyn. Informasjon og engasjement ble delt. Et stort mangfold kom frem.</p>
19.30– 20.00 Sak 5: Postliste (vedlegg 3) og eventuelt saker	Noen som vil og kan være vertskap på neste møte 5.november?

Tilstede på rådslaget fra 15.00 – 16.00:

Britt Strandli Thoresen

Bente Sandvig

Kristin Mile

Baha'i-samfunnet

Human- Etisk Forbund (HEF)

Human- Etisk Forbund (HEF)

STL SAMARBEIDSRÅDET FOR TROS- OG LIVSSYNSAMFUNN

Ingrid Joyce	Oslo Katolske Bispedømme (OKB)
Mohammed Buras	Islamsk Råd Norge (IRN)
Mehtab Afsar	IRN
Einar Tjelle	Den norske kirke ved Mellomkirkelig råd (Dnk)
Ole Inge Bekkelund	Dnk – innleder fra Kirkerådet
Egil Lothe	Buddhistforbundet
Espen Lynne Amundsen	Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige (JKKSDH)
Pulendran Kanagarathnam	Norges Hindu Kultursenter
Jan Benjamin Rødner	Det Mosaiske Trossamfund
Marianne Melgård	Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL)
Lise Tørnby	STL

Tilstede på rådsmøtet fra 16.30 – 20.00:

Britt Strandli Thoresen	Baha'i-samfunnet
Bente Sandvig	Human- Etisk Forbund (HEF)
Ingrid Joyce	Oslo Katolske Bispedømme (OKB)
Mohammed Buras	Islamsk Råd Norge (IRN)
Mehtab Afsar	IRN
Einar Tjelle	Den norske kirke ved Mellomkirkelig råd (Dnk)
Egil Lothe	Buddhistforbundet
Espen Lynne Amundsen	Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige (JKKSDH)
Are Svendsen	JKKSDH
Pulendran Kanagarathnam	Norges Hindu Kultursenter
Jan Benjamin Rødner	Det Mosaiske Trossamfund
Kirsten Thomassen	Kristensamfunnet
Marianne Melgård	Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL)
Lise Tørnby	STL

Oslo, 10. sept. 2012: Lise Tørnby (daglig leder).

Protokoll fra møte i KISP 24.-25. mai 2012

Tilstede: Kjetil Fretheim (leder), Bjørg Sandkjær, Arnhild Helgesen, Mari Johansen Aune, Fredrik Glad-Gjernes, Leif Tore Michelsen, Johan Hindahl (ikke vedtak 4 og 6), Eilert Rostrup (ikke sak 7), Inger Anne Marie Pulk (ikke sak 4 og 6), Jens Aas Hansen (ikke sak 4, 5 og 7 og vedtak 4 og 6)), Tor Kristian Birkeland (observatør Norge Kristne Råd), Estrid Hesselund (observatør KUI), Camilla Ravensborg Aschjem (sekr)
 Forfall: Jorunn Jernsletten, Iver B. Neumann, Tom Sverre Tomren.

KISP 01/12 Godkjenning av innkalling og dagsorden

Vedtak:

KISP godkjenner innkalling og dagsorden

KISP 02/12 Introduksjon til MKR og KISP

Innledninger ved Berit Hagen Agøy, generalsekretær i MKR og Kjetil Fretheim, leder i KISP.

MKR

Den norske kirke består av tre råd som alle er oppnevnt av kirkemøtet; MKR, Samisk kirkeråd og Kirkerådet. MKR har en over 60 år lang historie helt tilbake til før det første kirkemøtet, og utviklet seg til et selvstendig organ på 70-tallet. MKR har to underutvalg; teologisk nemd og KISP. KISP har en tradisjon på å utfordre MKR og DNK på ulike tema (bl.a. innen internasjonale spørsmål, miljø og urfolksarbeid) og har tradisjonelt kunnet gå lenger enn MKR og Kirkerådet i sine uttalelser. MKR har ansvar for det økumeniske samarbeidet i mot andre kirker og kirkelige organisasjoner og ivaretar også et tett samarbeid med misjonsorganisasjonene. WCC, CEC og LWF er blant de viktigste internasjonale samarbeidspartnere til MKR.

KISP ønsker seg kopi av MKR sin forkortelsesliste da det er mange nye forkortelser å sette seg inn i. Listen vil bli distribuert før neste KISP.

KISP

Kjetil gikk igjennom mandatet for KISP som var delt ut før møtet. KISP utfordres på hva DnK bør mene noe om og forholdet mellom kirke og politikk. KISP kommer med uttalelse med utgangspunkt i oss som DnK. KISP gir respons til MKR og DnK når KISP blir bedt om det, som for eksempel til MKR sin nye midtøstenstrategi og til «A moment of Truth» (KAIROS dokumentet), men kan også på eget initiativ ta opp saker og komme med selvstendige uttalelser som ikke først må igjennom MKR. KISP har i stor grad arbeidet for å oppnå konsensus i sine uttalelser og sjeldent stemt over vedtak, men hvert nytt KISP må finne sin egen form.

Det kom opp et spørsmål angående varamedlemmenes rolle. KISP består av 10 faste medlemmer, 3 varamedlemmer og 1 øremerket vara for representanten fra Samisk kirkeråd. Varamedlemmene blir innkalt til alle møter er medlemmer på lik linje som de faste, unntatt ved eventuelle avstemninger hvor kun de ti faste har stemmerett. Ved avstemning rykker vararepresentantene opp ved forfall hos de faste. KISP må ha minst 6 stemmeberettigede for å være beslutningsdyktige.

KISP 03/12 Konstituering

Kjetil orienterte innledningsvis om arbeidsformen til KISP AU. KISP AU møtes normalt en gang i forkant av hvert KISP møte.

Vedtak:

KISP oppnevner Bjørg Sandkjær og Leif Tore Michelsen som medlemmer av KISP AU for perioden 2012-2015. I tillegg møter Kjetil Fretheim som KISP leder og KISP rådgiver fra sekretariatet.

KISP 04/12 Ecumenical call for just peace/Arms Trade Treaty (ATT)

Eilert Rostrup innledet med en orientering om bakgrunnen for «Just Peace» engasjementet. For KISP så startet dette engasjementet i 2009. Møtet i Jamaica i mai 2011, Kirkenes Verdensråds International Ecumenical Peace Convocation, var en markering av enden på tiåret mot vold («overcoming violence –churches seeking reconciliation and peace 2001-2010), med planer om veien videre. Globaliseringsdebatten (Agape-prosessen), kvinnespørsmål og fattigdomsproblematikk var viktige diskusjoner. Kirkens rolle som kraft i å forhindre krig, men også med direkte rolle i forsoningsarbeid ble vektlagt. Arbeidet lå noe i Fredsplattformen, ledet an av tidligere koordinatorene Daniela og Iselin.

Det kom mer kritiske innspill fra KISP etter hvert og medlemmene i KISP etterlyste retningslinjer for våpensalg. KISP jobbet med en forståelse omkring forsoning og forsoningsarbeid. Begrepet «rettferdig krig» kunne lett endt opp i en pasifistisk posisjon og den effekten krig og vold har på kvinner var savnet. Sårbare grupper var for tynt dekket. MKR fikk 500,000 i støtte fra UD til samlingen i Jamaica, og den norske delegasjonen var opptatt av at det skulle komme noe håndfast ut av møtet. ATT ble foreslått som en konkretisering av Jamaica. Den norske delegasjonen organiserte en spontanaksjon for en internasjonal våpenhandelsavtale under Jamaica konferansen og en UD søknad for videre arbeid på ATT gjennom Kirkenes Verdensråd ble utarbeidet og sendt raskt etter hjemkomst. Dette førte til en total tildeling på om lag 2 millioner kroner fra UD, fordelt på 2011 og 2012. Hensikten var å mobilisere nasjonale partnere som påvirkningsaktører for å få på plass en sterk ATT.

Innledning på ATT av Alexander Harang, informasjonssjef i Fredslaget.

Noen viktige momenter fra innledningen (hele foredraget sendes KISP sammen med referatet):

- ATT har til hensikt å øke kontrollen over internasjonal våpenhandel og skiller mellom ansvarlig og uansvarlig våpenhandel. En sterk ATT vil være krigsforebyggende og fredsskapende. En svak ATT kan bidra til et økt volum i handel. ATT ble en FN prosess fra 2006.
- Norske våpenhandel er regulert av nasjonale regler og ethvert våpensalg kan kun finne sted hvis lisens er gitt. Norge eksporterer våpen til om lag 50 ulike land. USA er verdens største våpeneksportør.
- 80% av alt våpen importeres av utviklingsland. Finanskrisen har bidratt til en større våpeneksport til land i sør. Utviklingsprinsippet blir viktig for å forhindre at penger brukes på våpen i tilfeller hvor grunnleggende sosiale behov ikke er dekket.
- Det svarte våpenmarkedet er stort og stater har primært makt over det legale markedet. 80% av illegal handel kan spores tilbake til legal handel.
- Ingen land har villet uttale seg om hvor deres «red line» går, altså hvilke deler av en ATT de krever må med for at de skal være villige til å undertegne.

- UK og Amnesty har lagt så mye prestisje i å få på plass en ATT at de ikke kommer til å kaste inn kortene.
 - Norske myndigheter er tydelige på at de ønsker en sterk ATT som inkluderer alle typer våpen inkludert ammunisjon (avtalens scope). Land som USA ønsker ikke ammunisjon inkludert.
 - Er det mulig å se for seg en avtale hvor ikke alle land ratifiserer? Er det en bedre løsning enn ingen avtale?
- Momenter fra diskusjon:
- «Rettferdig fred» er brillene vi skal ha på
 - Kirken hadde hatt mye å tjene på å fokusere mer på vårt ansvar som fredsfrømmende. Sivilt fredsarbeid er viktig.
 - Kirkene driver fredsbygging på grasrota. Hver eneste dag begraver kirker mennesker som er drept.
 - Samarbeid mellom Fredslaget og DnK er viktig.
 - UD trenger særskilt hjelp til å stå fast på utviklingskriteriet og korrupsjonskriteriet.
 - Behov for å jobbe videre med operasjonalisering av begrepet «just peace»
 - Erkebiskop Hammer (Sverige) skriver noe om hva «just peace» dokumentet betyr i en teologisk kontekst. Er dette noe KISP kan bruke?
 - Hvor blir de private sikkerhetsselskapene og deres våpenimport/bruk av i en ATT?

Vedtak:

- KISP takker for innledningene
- KISP vedtar vedlagte uttalelse og ber om at den tas i bruk i Mellomkirkelig råds videre behandling av denne saken.

KISP 05/12: Orienteringssaker

1. Referat fra KISP 06.10.2011
 2. Referat fra MKR 29.02-01.03.2012
 3. Referat fra MRU 08.11.2011, 01.02.2012 og 26.03.2012
 4. Referat fra KUI 17.11.2011 og 05.03.2012
 5. Revidert versjon av «Stand Up for Justice»
 6. Årsrapport fra Det norske menneskerettighetsfondet
- Orienteringssak 1: Referat fra KISP ble tatt til etterretning.
 - Orienteringssak 2: Det ble understreket at MKR ønsker et tettere samarbeid med nemdene. En oppfordring til KISP om å bruke denne muligheten.
 - Orienteringssak 3: MRUs leder Gunnar Heiene blir invitert til å være tilstede på neste KISP møte. Referatene fra MRU tatt til etterretning.
 - Orienteringssak 4: Estrid Hesselund (KUI) orienterte i tillegg mer generelt om KUI sitt arbeid.
 - Orienteringssak 5: Tatt til orientering. Dokumentet vil være et basisdokument under KVs generalforsamling i Busan i 2013.
 - Orienteringssak 6: Camilla R Aschjem orienterte i tillegg mer generelt om Fondet sitt arbeid.

KISP 06/12: Klima og miljø

Einar Tjelle, MKR, og Harald Nyeggen Sommer, Kirkens Nødhjelp, innledet omkring på miljø/klima. Harald Nyeggen Sommer sitt innlegg sendes ut som vedlegg til KISP.

Momenter fra innledningene:

- Kirkene er store og har dermed et stort potensiale i å bli premissleverandør på miljø/klima
- Med utgangspunkt i et kirkemøtevedtak fra 2007 startet prosjektet «Skaperverk og bærekraft», et samarbeidsprosjekt mellom DnK, NKR og KN (gronkirke.no)
- Grønne menigheter/miljøsertifisering og skaperverkets dag er konkrete miljøtiltak i DnK
- En tverreligiøs delegasjon var tilstede på COP 17
- OVF/DnK tok et tydelige miljøstandpunkt våren 2012 i forbindelse med STATOIL saken på tjæresand i Canada. Tett samarbeid med WWF og Greenpeace.
- KVs working group on climate justice og AGAPE prosessen (økonomi og bærekraft) er viktige stikkord i forhold til internasjonale prosesser DnK er en viktig del av.

Diskusjonsmomenter:

- Har Norge et ansvar for hvem vi eksporterer olje til? Hvem er det i så fall legitimt å eksportere til? Hvor og hvordan blir oljen brukt? Bør et større ansvar ligge hos produsent/eksportør enn hos importør? Kirken må forholde seg til denne etiske debatten.
- Eksportforbud til land utenfor Kyoto bør diskuteres. Land som USA står utenfor.
- Kirkens rolle i forhold til karbon negativitet innen 2030? 1.5 gradsmålet?
- Det grønne fondet. Hvordan skal det se ut? Kan DnK være premissleverandør? Hvordan?
- Klima ligger også under «just peace begrepet»
- Det bør være samsvar mellom lokalt og sentralt engasjement. Her er KUI viktig. Rapporteringsrutiner fra menighet til biskoper bør styrkes.
- Er boikott et godt virkemiddel?
- Er et nei til nye oljeutvinninger/nye oljefelt veien å gå?

Vedtak:

- KISP takker for innledningene
- KISP vedtar vedlagte uttalelse og ber om at den tas i bruk i Mellomkirkelig råds videre behandling av denne saken.

KISP 07/12 Innspill til revisjon av styringsdokument for Mellomkirkelig råds Midtøstenarbeid

KISP ble bedt om å gi kommentarer til MKR sitt utkast til ny Midtøstenstrategi. Berit Hagen Agøy innledet til diskusjon og følgende kommentarer ble notert og brakt videre til MKR sitt møte i slutten av mai;

- Side 5, avsn 3: forslag til endring: «forutsetter at reiser som skjer i regi av DnK tar kontakt med MKR for å... (skjerpes ytterligere)
- Fagmiljøer/teologiske fakultet bør besøkes ved reiser i regi av DnK og brukes både faglig og kontekstuell
- Pilgrimssentre i Norge: viktig å sikre kirkelig forankring/tilknytning
- Nettverk for grønne pilgrimsbyer – palestinske hus tømmes for at man skal lage grønne områder.

- Dokumentet er for vekta på kristne/jøder. Kristne/jøder blir nevnt i forbindelse med positive hendelser/tiltak og muslimene nevnes når noe er problematisk/negativt. Det bør jobbes med språkbruken.
- Debatt omkring boikott. «er i mot» ble opplevd som forferdelig kategorisk. Kunne «har ikke vedtatt en boikott» vært vurdert som en alternativ formulering, evnt «i den nåværende situasjon,...» Det er mulig å se for seg at man kan boikotte og likevel snakke sammen.
- Hva med fokuset på regionale organisasjoner? Satse mer på Egypt? Har de behov for vårt nærvær?
- Viktig å få på plass en kommunikasjonsstrategi –hvordan få ut dette budskapet?
- Det står ingen steder at man ønsker en to-statsløsning. Det bør stå at man uten forbehold støtter begge staters rett til eksistens.

KISP 08/12: Eventuelt

KISP datoer 2013:

- 1) 14.-15. mars
- 2) 10.-11. oktober

Aktuelle temaer til neste møte:

- 1) Aktualisering av «Rettferdig fred» opp imot Busan 2013
- 2) Etikk i oljefondets investeringer
- 3) Profetisk diakoni
- 4) Politikk vs kirke
- 5) Urfolkssaker
- 6) Norges oppfølging av Kyoto avtalen (kvotekjøp)

Temaforslag må meldes inn senest 15. august. AU avholder møte fredag 24. august.

UTTALELSER

Klima

Med referanse til Kirkemøtesak 04/12 Skaperverk og bærekraft og regjeringens klimamelding som ble lagt frem 24. april 2012, har Komiteen for internasjonale spørsmål (KISP) kommet med følgende uttalelse på sitt møte 24.-25. mai 2012:

KISP mener regjering og storting bør utarbeide et bredt, ambisiøst klimaforlik og en ambisiøs klimapolitikk.

Gapet mellom mål og virkemidler i den framlagte klimameldingen må fylles ved at det legges til flere og mer omfattende virkemidler

Det er nødvendig å se klimapolitikken i lys av sammenhengen mellom klima, fattigdom og økonomisk rettferdighet

KISP ber om at Stortinget går lenger enn Regjeringens klimameldingen for å sikre en ansvarlig klimapolitikk:

- Gjennomføre kutt i egne utslipp som går lenger enn karbonnøytralitet i 2030

- Støtte gruppen av u-land som ber om internasjonal avtale som sikrer 1,5 graders målet og jobber for at det internasjonale samfunn vedtar en slik målsetting.
- Bevilge støtte til klimatiltak i fattige land som tilsvarer om lag 1 % av BNI (grønt fond).

KISP mener det bør føres en mer restriktiv politikk på utviklingen av nye olje- og gassfelter der det særlig tas hensyn til klimaperspektivet, global rettferdighet og verdens urfolk.

KISP mener det er et etisk og politisk problem at Norge og andre land eksporterer olje og gass til land som ikke anerkjenner klimaforpliktelsene i Kyoto-avtalen. KISP ber MKR utrede de etiske aspektene ved denne praksisen.

KISP ber MKR, i samarbeid med Samisk kirkeråd, utvikle en politikk som viderefører et sterkt klimaengasjement i Den norske kirke, ved å:

- Fortsette arbeidet med å styrke fokuset på klimarettferdighet, urfolks rettigheter og profetisk diakoni i kirkelige utdanninger
- Videreføre presset på Statoil om å kutte ut tjæresandproduksjon samt avstå fra negativ klimalobby gjennom American Petroleum Institute (API), og mobilisere for dette engasjementet hos menigheter og enkeltmennesker.
- Gjennomføre sterkere tiltak for utslippsreduksjoner i egen virksomhet
- Innføre en ordning der menighetene, fellesrådene og bispedømmerådene rapporterer inn til Kirkerådet om hvordan de implementerer Grønn Menighet.

Rettferdig fred

- KISP ber MKR være en pådriver for KVs videre arbeid med rettferdig fred frem mot generalforsamlingen i Busan 2013.
- KISP ber MKR vurdere å igangsette et arbeid med å avklare de teologiske, politiske og praktisk-kirkelige dimensjonene ved begrepet rettferdig fred og ber de sentralkirkelige råd om å innarbeide rettferdig fred som en tverrgående dimensjon i sitt arbeid med tanke på å berike og fornye kirkens trosopplæring, diakoni, gudstjenester m.m.
- KISP ber MKR utarbeide en strategi for hvordan Den norske kirke arbeider videre med å utvikle handlingsalternativer for å fremme rettferdig fred.
- KISP ber om at norske myndigheter ifm Rio+20 og andre internasjonale møter aktivt fremmer forslag som sikrer:
 - o utviklingsmål som forplikter verdenssamfunnet på å eliminere fattigdom innen 2030.
 - o Virkemidler som sikrer klimarettferdighet og økonomisk rettferdighet.

ATT

- KISP ber MKR fortsatt ta aktivt del i det norske arbeidet opp mot ATT og særlig sikre at norske myndigheter fremmer utviklingskriteriet i ATT-forhandlingene i New York i juli 2012.
- KISP ber MKR gjøre et arbeid for å sikre videre finansiell støtte til ATT-kampanjen innenfor rammen av KV også etter juli 2012.

Protokoll KISP 11.-12. oktober 2012

Sted: Kirkens hus

Til stede:

Kjetil Fretheim (leder), Leif Tore Michelsen, Eilert Rostrup, Johan Hindahl, Tom Sverre Tomren, Bjørg Sandkjær (til stede sak 11/2012, 12/2012, 13/2012, 14/2014), Jens Aas-Hansen (til stede sak 12/12), Inger Anne Marie Pulk (til stede sak 13/12), Camilla Ravnsborg Aschjem (sekretær), Kristian Larsen (observatør Den norske kirkes nord/sør-informasjon), Guro Almås

Forfall/ikke møtt: Arnhild Helgesen, Jorunn Jernsletten, Mari Johansen Aune, Fredrik Glad-Gjernes, Iver B. Neumann, Tor Kristian Birkeland (observatør Norges Kristne Råd)

KISP 09/12 Godkjenning av innkalling og saksliste

KISP takket KISP-rådgiveren for gode sakslister, gode introduksjoner og relevante vedlegg. Det ble ytret et ønske om å få sakspapirene noe tidligere (mer enn en uke før), og også på e-post slik at det er mulig for medlemmene å konsultere med andre før møtet.

KISP-medlemmene utrykte bekymring for lavt oppmøte på denne samlingen. KISP hadde denne gangen problemer med å være vedtaksdyktige under deler av møtet og hadde overflod av mat som ikke ble spist. *KISP-medlemmene oppfordres til å prioritere samlingene eller melde fra i god tid hvis de er forhindret fra å komme.*

Følgende saker meldes inn under eventuelt:

- 1) Orienteringssaken om vara-rekkefølgen i KISP ble ønsket som en vedtakssak og flyttet til under eventuelt.
- 2) Klimavalg 2013 – oppfølging av kirkemøtesaken. Det ble ytret et ønske om at KISP ser nærmere på dette og saken ble således meldt inn til eventuelt.

Vedtak:

KISP godkjenner innkalling og saksliste.

KISP 10/12 Orienteringssaker

Det kom et spørsmål angående hva slags workshops som planlegges på KVs generalforsamling i Busan i 2013. En arbeidsgruppe sammensatt av NKR, MKR og KN arbeider med ulike workshops. Temaene er ennå ikke klare. Karibu har sendt ut informasjon til sine nettverk. Viktig å nå ut med informasjon om at det er åpent for å melde seg på. Hva gjør man videre med «rettferdig fred»-begrepet? Hvordan responderer Norge på dette? Bokutgivelse eller annet? Det ble ytret et ønske blant KISP-medlemmene om at KISP fortsetter å arbeide med dette temaet.

1) Protokoll fra KISP 24.-25. mai 2012**Vedtak:**

Protokollen er godkjent uten kommentarer

2) Protokoll fra MKR 29.-30. mai 2012

Vedtak:

Protokollen er tatt til orientering

3) MKR uttalelse Syria 30. mai 2012

Vedtak:

Uttalelsen er tatt til etterretning

4) Referat fra møte i MRU 8. mai, 13. juni og 27. august 2012

Vedtak:

Referatene er tatt til etterretning. Behandlet under sak KISP 12/12 Menneskerettigheter og kirkemøtesak

5) Referat fra KUI 7. mai og 17. september 2012

Estrid Hessellund har sluttet, og Hilde Gunn Sletten har tatt over i et ettårig engasjement. Kristian Larsen fra Digni er ny leder fra 2012 og møter dermed som fast observatør i KISP. Larsen orienterte kort og vektla at det er verdt å merke seg at regnskap og rapport for 2011 er godkjent, og ny rammeavtale er signert fra 2012. KUI arbeider med å få på plass et nytt navn og fungerer foreløpig under arbeidstittelen «Den norske kirkes nord/sør-informasjon. Forslag til nytt navn mottas med takk. KISP-medlemmene oppfordres til å spre muligheten som finnes til å søke om prosjektstøtte gjennom Den norske kirkes nord/sør-informasjon. Globaliseringskonferansen ble nevnt av et KISP-medlem som et viktig sted for kirka å være synlig. Den finner sted 1.-4. november i Oslo. Karibu har en workshop 3. november på rettferdig turisme.

Vedtak:

Referatene er tatt til etterretning.

6) Varamedlemmer/rekkefølge. Orientering v/leder

Vedtak:

Orienteringssaken er flyttet til eventuelt

7) Orientering fra Palestine Israel Ecumenical Forum (PIEF) og det norske Sri Lanka-nettverket v/Eilert Rostrup

PIEF

PIEF er en arbeidsgruppe under KV og fungerer som en plattform for lokale kirker, globale KV og engasjerte nettverk rundt om i verden, som en pådriver for det arbeidet KV samlet gjør for fredspromotering i Midtøsten. I starten var PIEF topptungt med mye kirkelig lederskap, og Olav Fykse Tveit var leder frem til han ble GS i KV. Da han gikk inn i den stillingen, ble utvalget nokså sovende en periode. På slutten av 2011 ble det tatt et initiativ til å ta opp igjen arbeidet, og KV satte sammen en ny gruppe. Olav var ikke lenger aktuell, og Eilert ble bedt om å være norsk representant inn i PIEF. Eilert sjekket dette ut med MKR og fikk støtte derfra på Eilerts kandidatur. Nye PIEF har hatt ett møte så langt i mai 2012 og ny leder, dr. theol. Robert Smith (den lutherske kirken i USA), ble

valgt. KAIROS-dokumentet har blitt utviklet i fasen imellom og videre en etablering av KAIROS-miljøer andre steder i verden.

PIEF har så langt i år særlig hatt en debatt omkring utfordringer i KAIROS-dokumentet; for/mot boikott og arbeid omkring sionismen. Det ligger ikke noe formelt mandat på hva PIEF skal gjøre. Når det nærmer seg Busan, blir det maktpåliggende å prøve å få et lokalt engasjement for å komme opp med det innholdet som man ønsker skal være i en ny KV-strategi for arbeidet med Israel/Palestina-arbeidet. Nytt møte i PIEF er berammet i januar/februar som er sammenfallende med PIEFs frist til kirkene for resolusjonstekster og innholdet i ny 3-4-årsstrategi. PIEF har en finansiell krise, og Karibu har gått inn med noe økonomisk støtte til PIEF-arbeidet.

PIEF jobber kun med Israel/Palestina-spørsmålet, mens arbeidet i Middle East Council of Churches (MECC) omhandler hele Midtøsten. Koordinering mellom de to blir viktig.

Sri Lanka

Med støtte fra Kirkelig fredsplattform har det blitt etablert et Sri Lanka-nettverk i Norge. UD har i en årrekke støttet en kirkelig interreligiøs prosess parallelt med UD-prosessen. Selv om fredsprosessen har stoppet opp, har andre aktører fortsatt å være involvert. Generalsekretæren i kirkerådet på Sri Lanka har besøkt Norge, og i september avholdt KV et Sri Lanka møte i Genève. Representanter fra ulike land, hovedsakelig fra Europa, i tillegg til India og Malaysia, var representert. Det er en voldsom fryktsituasjon på Sri Lanka blant kirkene, en frykt for å løfte frem MR-situasjonen og frykt for å gjøre forsøk på å promotere verdien av å bygge et samfunn med både tamiler og singalesere. Et norsk nettverk er viktig for å fortsette å vise solidaritet med kirkene på Sri Lanka, og for å søke veier å støtte søsterkirker i en svært vanskelig situasjon.

Vedtak:

Orienteringen er tatt til etterretning.

KISP 11/12 Menneskerettigheter og Romfolket

Det er få temaer i norsk offentlighet det siste halvåret der så få mennesker har forårsaket så høyt volum, sterke ord, mye oppmerksomhet, fokus rundt TV-apparatene. Hva kommer det av?

En innledning til temaet ble gitt av Johannes Heggland, Kirkens Bymisjon. Presentasjonen er vedlagt referatet. Etter innledningen ble Heggland spurt spesielt om hva han ønsket å legge innover KISP og KISP fikk følgende svar:

- Smått og personlig er kanskje en bedre tilnærming?
- Når romfolket blir spurt om å prioritere sine behov svarer de: safe place to sleep and access to work. Sanitære tilbud.
- Tiltak bør ikke rettes mot en spesifikk gruppe: Explicit, but not exclusively targeting roma.
- Være observante for motkrefter. Kirkens Bymisjon har 36.000 venner på Facebook. Når Bymisjonen har fokus på rom, er ikke støtten så udelt lenger.
- Noen mennesker blir brukt til middel for at andre ikke skal komme hit: «Om vi har for gode tilbud, kommer kanskje flere hit enn til andre land i Europa.»
- Tilrettelagt camping. Innendørs rimelig overnatting?
- Lokalsamfunnstilnærming: Som et eksempel har Haugerud og Sofienberg menigheter 10-15 biler parkert.

- Tilgang til arbeid? Tenke nytt, og ta inn folk til arbeidsoppgaver de er kvalifiserte til. Legge til rette for korttidskontrakter. Juni 2012: Romania og Bulgaria fullverdige medlemmer av det europeiske markedet. Mennesker derfra har lovlig tilgang til alle land innenfor EØS, også Norge.

Vedtak:

KISP utarbeidet en uttalelse som ligger vedlagt dette referatet og oversendes MKR.

KISP 12/12 Menneskerettigheter og kirkemøtesak

Innledning ved Gunnar Heiene (leder MRU) og Guro Almaas (KISP-rådgiver)

Menneskerettighetsutvalget, som er et underutvalg til KISP, har arbeidet med denne saken de siste to årene og la frem et utkast til MR-dokument for KISP. Gunnar og Guro representerte MRU på møtet og ga en innføring i hva som ligger bak at Mellomkirkelig råd har startet et arbeid med et nytt dokument på menneskerettigheter. Forordet i det foreløpige dokumentet gir også en innføring i dette. MKR skal ha denne saken opp på sitt møte i mars, og KISP har nytt møte rett etterpå. Det skal lages en skisse på KM-saken til mars-møtet. Dokumentet bør utarbeides videre frem til mars. Septembermøtet i Kirkerådet er siste frist for å nå målet om å få en KM-sak på menneskerettigheter i 2014. KISP blir invitert til å komme med innspill tidlig i prosessen. Hva mener KISP at MKR og Dnk bør gjøre videre?

Det ble åpnet for innspill og hovedpunktene gjengis her:

- Svært interessant lesning. MRU har gjort et grundig stykke arbeid
- Grunner til å gjøre noe nytt og annet på dette. Dokumentet peker på at det har skjedd en utvikling på MR-feltet pluss samfunnsmessig endring på dette området.
- Behov for en faglig begrunnet tenkning rundt hva vi driver med.
- Apologetisk brodd mot antroposentrisk tenkning. Ikke nødvendigvis helt enig. Økoteologi? Økosentrisme?
- Hva gjør man med disse utfordringene i et rettighetsperspektiv? I lys av kristen etikk. Det vanskelige spørsmålet er hvilke tema man skal ta med? Man skal heller ikke la seg kneble av det. Nyttig å tenke at man skal skrive et dokument som gir et begrepsapparat, en tenkning man kan ta med seg inn i nye felt. Dilemma mellom å være aktuell og abstrakt. Litt abstrakt og prinsipiell kan være nyttig for å være aktuell på nye tema.
- Kristen etikk og MR går igjennom kristenfolket, noe de andre KISP-sakene på dette møtet viser. Hvordan forstå MR innenfor en kristen ramme, og på hvilken måte utfordrer MR teologien/kirkene? Er det en tenkning i norske miljøer? Er fiendene bare i utlandet? Hvordan posisjonerer rapporten seg i forhold til å tenke alternativ tenkning om MR. Kan være lurt å ha noe mer om dette for å posisjonere seg før KM-debatten.
- Dette bør være et ferdig dokument før Kirkemøtet i stedet for å åpne opp for detaljdiskusjoner der.
- Hva er internasjonalt rettighetspråk, og hva er teologiske synspunkter?
- Sakspapiret kan inneholde noen av de tematikkene som Dnk jobber med i forhold til diakoni/trosopplæring, og spisse noen utfordringer som Dnk må jobbe med.
- Ønske om en konsekvensdebatt av dette dokumentet på Kirkemøtet, ikke en diskusjon om selve dokumentet.
- Viktig med generelle verktøy, men noen temaer hvor konfliktlinjer går kirker imellom. Blasfemi burde kanskje inkluderes i dette dokumentet.
- Viktig å lage bro mellom det internasjonale og hjemlige. Spennende og nytenkende i denne tilnærmingen.
- Vi trenger å få inn MR-språket i en del sammenhenger hvor vi forventer å respondere i et teologisk rom. Kirka har en utfordring om å være et profetisk sted. Går forbi det rent formelle lovbestemte. Kirka skal kanskje være mer radikal enn lovgivningen selv.

- Reduksjonisme som kan finne sted: rom for at kristen etikk kan kritisere MR-paradigmet.
- Urfolk bør med.
- Tenker man at dette dokumentet vil bli styrende? Disse temaområdene er jo mer reflekterende i formen enn styrende.
- I det gamle dokumentet på s. 109 og utover: kriterier pluss arbeidsmetoder. De to tingene er ganske nyttige. Kanskje bør også dette dokumentet ha en oppsummering på slutten. Noe om hvordan Dnk jobber med MR, bør inkluderes. Dette må være et dokument som støtter hele kirkens arbeid med denne tematikken.
- Dette bør ikke bare være et debattokument, men også være et dokument som man kan bruke for å etterprøve kvaliteten også av lokalt arbeid. Dokumentet kan brukes forpliktende på den nasjonale arena (Eilert).
- Hvordan tenker man seg forholdet mellom Jan Olavs dokument og dette? Underlag eller i tillegg? På en måte er det dokumentet noe bredere enn det utvalget nå har levert. Er det et policy-dokument eller et ressursdokument? Ressursdokument er litt uforpliktende. Et policydokument forplikter på en annen måte, gjør at jeg ikke kan se vekk. MRU ser for seg et ressursdokument, men med et tillegg på en uttalelse fra KM.
- MRU ønsker fortsatt innspill på temaer. Er det noen tema dere tenker bør inn? Må inn? Prioriteringer?
- Dokumentet bør utvides til å omhandle urfolk og etniske minoritetsgrupper i tillegg til fattigdomsproblematikken (fattigdom og rettigheter).
- kirken som moralsk pliktberer blir viktig.
- Hvorfor sier man ikke noe om det ufødte barns rettigheter?
- Hva med bruk av varetektsfengsling?
- Ref. til misjonssaken på Kirkemøtet i 2012. Der står det en del om etisk misjon som også inkluderer diakonien. Man forutsetter at alle misjonsorganisasjoner skal handle i tråd med Oslokoalisjonens retningslinjer for etisk misjon. Den har mye rettighetstenkning.
- Det bør ikke bli så mye snakk om å prioritere en MR foran en annen, men hvordan kirka skal prioritere sine ressurser. Ikke at et menneskerettighetsbrudd er verre enn et annen, men hva kirka skal jobbe med.
- En form for prioritering kan være der vi har gjennomslagskraft
- En annen form for prioritering kan være de stemmeløse/de som ikke ellers blir hørt.
- Rettighetsbasering er også en metode som sikrer deltagelse, åpne prosesser o.l., og bør også med: hvordan kan kirker jobbe mer rettighetsbasert?
- I hvilken form skal dette legges frem? Et ressurshefte kan være mer interessant i en menighetssammenheng, i en studiegruppe eller bibelgruppe.
- Overføring fra ressursdokument til handlingsdokument er viktig.
- Om man kunne ha løftet dette opp på et akademisk nivå som høyskole/universitet, så får det et større nedslagsfelt og kan nå ut til mange. For mye akademia kan også lukke øynene til lokale sammenhenger.
- MRU og KISP sin rolle: Deres viktigste oppgave er faglig å kvalifisere dette dokumentet, gi innspill på tekst og faglighet. MKR oppgave er å diskutere hvordan innretningen på KM-saken blir. Den må også inn i Kirkerådet. Dette dokumentet kan være KISP-tekst og eid av KISP.
- Dokumenter bør også vurderes oversatt til andre språk, da våre partnere kan nyttiggjøre seg arbeidet som gjøres her.

Gunnar og Guro takket til slutt for innspill og villighet hos KISP til fortsatt å spille en rolle i denne prosessen.

Vedtak:

KISP takker for det arbeidet MRU har gjort på KM-saken på menneskerettigheter. KISP kom med en rekke innspill til det videre arbeidet, som er gjengitt i referat fra KISP 11.-12. oktober 2012 og som også oversendes MRU. KISP bistår gjerne med innspill i det videre arbeidet.

Tom Sverre Tomren bistår spesielt på tema miljø, Bjørg Sandkjær på tema LGBT og de resterende KISP-medlemmene stiller seg til disposisjon for kommentarer og innspill i det videre arbeidet etter forespørsel fra MRU. Saken tas opp igjen på neste KISP-møte, etter at MRU har arbeidet videre med saken.

KISP 13/12 Menneskerettigheter og seksuell og reproduktiv helse

Innledning ved Anne Skjelmerud og Marit Lindheim

Litt kort om bakgrunnen for hvorfor dette er en viktig sak for KISP:

- Vatikanet har observasjonsstatus som den eneste religiøse representant i FN. I forhandlinger om FN-erklæring om hiv fra juni 2011, og i andre FN-fora der land forhandler om posisjoner, som de årlige Kvinne- og Befolkningskommisjonene, samarbeider Iran, Vatikanet og Egypt, støttet av en del mellomamerikanske land, Malta, og andre land målrettet. De promoterer såkalte "family values" som blant annet defineres som et tradisjonelt kjønnsrollemønster i familiene hvor mannen er familiens overhode, at ungdom ikke skal ha tilgang til seksualundervisning eller andre rettigheter knyttet til egen kropp og seksualitet, anti-abort arbeid også i tilfeller av voldtekt og barnegraviditeter, og arbeid mot LGBT-rettigheter.
- Hva skal vi mene om familieverdier? Er vi imot det? Vi må ikke la de få monopol på begrepet familie.
- Margareta Grape som leder KV sitt kontor i New York har utfordret MKR spesielt til å se nærmere på denne nye utfordringen.
- Hvordan bidra til at moderate/progressive stemmer blir hørt? Viktig å jobbe med lederskap, men også jobbe nedenfra med de som sitter med problemene.

Anne Skjelmeruds presentasjon legges ved referatet. En kort oppsummering av de utfordringene hun ga KISP spesielt følger her:

- **Familie** – familiens rolle og begrensninger (rettighetsdrøfting)
- **Ungdom og seksualitet** - seksualundervisning, rettigheter
- **Likestilling** - kvinners posisjon, paternalisme.
- **Skadebegrensning** - som prinsipp ("do no harm"), etiske perspektiver, konsekvensetikk (ref. abort: data viser at antall aborter er høyere i land der abort er forbudt, så forbud er kanskje et dårlig virkemiddel i arbeid for å få ned aborttall-)
- **Tvungen hiv-testing før ekteskap** (religiøs paternalisme)
- **Respekt for lokal kultur og verdier** – hvordan utfordre
- **Fokus på "de utstøtte"** – seksuelle minoriteter, rusavhengige
- **Partnerskap stat/myndigheter – religiøst baserte aktører/sivilt samfunn**
- Viktig å respektere hverandres områder
- Finne synergier
- Kunne samarbeide og dele erfaringer der det er mulig
- Inter- og intradialoger, erkjenne at hovedutfordringene ofte ligger på intra – hvordan håndtere disse?
- Solid jobbing og dialog omkring forståelse av menneskerettighetsbegrepene og strukturene, her trengs både teologisk, teoretisk og praktiske dialoger.

Marit Lindheim orienterte om det arbeidet Kirkens Nødhjelp gjør på seksuell og reproduktiv helse med vekt på hvilke utfordringer dette gir i en kirkelig kontekst.

- Spesielt fokus på kjønnsbasert vold/seksualitet.

- Mødrehelse, reproduktiv helse og abort har vært et tema i KN de siste årene. Det har vært diskutert i både representantskapet og styret siste året. I fjor ble det tydelig at dette måtte diskuteres på nytt. Antallet aborter på verdensbasis er ganske stabilt. Antallet ulovlige gikk opp – en utvikling som vi syntes var bekymringsfull. Hvordan kan vi bidra til å redusere uønskede svangerskap? Mye kan gjøres. Økt likestilling vil redusere muligheten for uønsket svangerskap. Behov for relevant kunnskap om seksuell og reproduktiv helse. Tilgang til prevensjon, barneektenskap, kjønnsbasert vold (voldtekt og incest), kultur og ukultur, fokus på voldtekt i krig.
- Sexarbeidere ofte holdt utenfor: diskutert på en interreligiøs konferanse til AIDS 2012. Skal vi engasjere oss eller ikke? Ikke noe enkelt svar.
- Ungdom blir en hovedprioritet
- Hva gjør vi i forhold til homofili?
- Kirkeledere støtter ikke nødvendigvis en ekteskapsgrense på 18 år, ei heller likestilling
- Utfordringer i forhold til incest
- Viktig å se på definisjon av voldtekt/voldtekt innenfor ekteskap
- KNs styrevedtak på abort: Medarbeidere ute og partnere ble konsultert før styrevedtaket ble fattet. Diskusjon i Malawi i oktober i fjor og en ny nå i september. "Global community of practice". Økt forståelse for at dette er noe vi må jobbe med, men de synes det er utrolig vanskelig. Stor motstand hos partnere. I Tanzania er det lov, men det er lite informasjon på det. Jenter og kvinner vet ikke dette. Rett og tilgang til lovlige aborter. Barn som ikke er modne til å bære frem barn, blir gift og gravide, store skader, risikere å blø i hjel. «Selvbestemt abort» er den jenta som ikke tør å diskutere det med noen og går til en mørk bakgate og finner en alternativ - og farlig - løsning.
- 25 % av verdens kvinner lever i land hvor abort er totalforbudt.
- Hva sier søsterorganisasjoner og det økumeniske nettverket? Abort: den store taushet. Så kontroversielt og vanskelig. KV – konsensus – umulig. Men KN ønsker å være en organisasjon hvor det går an å ha en sånn diskusjon. Uttalelse blir en umulighet! AIDS: LWF og KV har hatt et omfattende AIDS-arbeid. Dette har etter hvert blitt vanskelig å finansiere. Diskusjonen om seksuell og reproduktiv helse er der, men føres ofte i lukkede rom.
- Vi ønsker å møte de norske aktørene som jobber med dette. Bra om vi kunne jobbet sammen om dette.

Vi må tenke sammen og være modige – handler først og fremst om å bryte tausheten.

Det ble åpnet for kommentarer fra KISP-medlemmene:

- Polygami bør også diskuteres
- Hvor går grensen mellom konservative og fundamentalismer
- Intradialog og verdien av MR bekreftet. Viktig å dele hva vi gjør allerede. Hvor mye deler vi hjemme, hva vi gjør ute? Viktig å finansiere globale organisasjoner – pådrivere for ting som skjer lokalt.
- Utfordringen er å ikke bare snakke med et bistandsfaglig språk, men bruke det teologiske språket.
- Kunnskap er avgjørende.
- Vi i KISP skal kanskje se på hvordan vi kan legge press på at dette arbeidet løftes frem internasjonalt, ikke nødvendigvis for å mene noe med en gang, men for å skape et rom for samtaler.
- På MKR sitt møte i mars neste år bestemte AU nylig at seminardelen skal handle om kjønn og makt i religionsdialog og denne problemstillingen vi diskuterer nå. MKR vil gjerne ha med KISP på å forme ut dette seminaret.
- På tide å dreie det gamle likestillingsarbeidet i KV til at å få må menn på banen. Menn seksualitet må på dagsorden. Gender-advisory group skal nedsettes i KV. Gruppen

skal se til at KV selv følger sine egne prinsipper på arbeidet med likestilling og sette ned en rådgivningsgruppe for generalsekretæren.

- Problemstillingen er stor og bred. Hva snakker vi om og hvem skal vi snakke til? Hvis vi skal i dialog med Afrika så må man ordlegge seg på en måte som åpner for dialog, likeverdig partnerskap. Disse spørsmålene har til dels blitt forbundet med dekadent kolonialisme. Dialogisk tilnærming er viktig.
- Rettighetsperspektivet: hva man enn mener, så har man rett til beskyttelse – kan være en måte å tilnærme seg tematikken på.
- I diplomatiske sammenhenger er Norge veldig tydelige og direkte. Dialogformen kan ta en litt lenger. Men om man er åpen for dialog, så må man også være åpen for endring. Er vi egentlig det? Et eks er Mekane Yesus-kirka som fremmer forslag til grunnlovsendring om å forby homofili – svært problematisk.
- Kvinnekommisjonen i NY har de to siste årene hatt kun en eneste kirkelig representant. Veldig viktig å være representert i de miljøene hvor dette skjer. (Grete)
- Apropos prioriteringslisten diskutert under KM-saken, om andre sterke stemmer er til stede på arenaen, blir ikke dette nødvendigvis en prioritet for oss. Det er mer enn nok å ta tak i hos vårt indre-kirkelig nettverk her hjemme.
- Viktig med modige mennesker som tør å stå frem, eks religiøse ledere som har stått frem med sin hiv-status.
- Komplekse temaer. Overgrep har skjedd i befolkningskontrollens navn, og dette kan gi negative assosiasjoner og frykt for at dette er en måte å kamuflere nye overgrep på. For eksempel oppfattet indianske kvinner i Guatemala rett til abort som en trussel, fordi de forbandt dette med tidligere tiders tvangssterilisering. Mange føler også at sexarbeidere er truende fordi det utfordrer makt i deres nære relasjoner og deres samfunn.
- Viktig å hente og identifisere dem som har et endringspotensiale i Afrika.

Vedtak:

Det oppleves prematurt å ha en uttalelse nå da dette er mer en prosess-sak. Det opprettes en gruppe som arbeider noe med dette frem til KISP-møtet i mars. Mandatet er så svaret på følgende spm:

1. utvikle en skisse: hva er det vi snakker om? (SRHR)
2. hva er det kristne menneskesyn og kristen etikk i møte med dette? hva er det som skjer? (Vår jobb å få frem kompleksiteten)
3. Hva skal vi mene om dette? Hva mener noen at vi bør gjøre? Eksempler på dette kan være å oppfordre MKR å jobbe videre med, skape et møtested, sende ballen til NKR, jobbe primært i Den norske kirke
4. vi må fortsette å opprettholde det internasjonale perspektivet.

Bjerg og Eilert blir med i en arbeidsgruppe, og temaet tas opp igjen på KISP-møtet i mars 2013. KISP-rådgiver fungerer som sekretær for denne arbeidsgruppen.

KISP 14/12 Eventuelt

Eventuelt sak 1: Varamedlemmer i KISP

KISP har tre varamedlemmer, men de er ikke oppnevnt i prioritert rekkefølge. Dette kan skape uklarhet ved avstemning.

Vedtak:

KISP har derfor etter avstemning besluttet følgende vara-rekkefølge:

1. Leif Tore Michelsen

2. Mari Johansen Aune
3. Fredrik Glad-Gjernes

Denne rekkefølgen vil gjøres gjeldende hvis ikke MKR har ytterligere kommentarer.

Eventuelt sak 2: Klimavalg 2013

Vedtak:

Vedtaket fra Kirkemøtet 2012 bør følges opp. KISP diskuterte saken og ble enige om en uttalelse som ligger vedlagt referatet.

Eventuelt sak 3: Møte i mars

Vedtak:

Forslag til tema: Menneskerettigheter og seksuell og reprodktiv helse.
AU møtes i 8. januar kl. 14-16, og innspill til saker meldes inn før 5. januar.

Neste KISP-møte er 14.-15. mars 2013.

Vedlegg 1: Uttalelse romfolket

KISP har i sitt møte 11. oktober 2012 drøftet aktuelle spørsmål knyttet til fattigdom, menneskerettigheter og romfolk i Norge, vedtatt følgende uttalelse og oversender denne herved til Mellomkirkelig råd:

KISP understreker nødvendigheten av å forstå romfolkets situasjon i Norge i en større europeisk og internasjonal kontekst. Europa er inne i en dyp og omfattende økonomisk krise. Arbeidsløshet og fattigdom er en utfordring for mange enkeltmennesker og grupper. Norge framstår i dag som et attraktivt sted å søke til i jakten på arbeid og nye inntektsmuligheter. Krisen og store økonomiske forskjeller bidrar dermed til økt migrasjon over landegrensene. De aktuelle utfordringene knyttet til romfolk i Norge har med andre ord en større og kompleks bakgrunn og må forstås i lys av denne. Det er nødvendig med mer forskning og økt kunnskap på dette området.

KISP mener det norske samfunnet og Den norske kirke bør møte de som kommer til Norge med respekt og verdighet. Det grunnleggende problemet er fattigdom, ikke de menneskene som blir drevet på flukt og vandring på grunn av fattigdommen. KISP vil understreke nødvendigheten av å anerkjenne alle menneskers verdighet og iboende rettigheter, samt internasjonale avtaler og forpliktelser.

KISP er bekymret for den utbytting, diskriminering og de fordommer fattige mennesker og etniske minoriteter blir utsatt for. Vi erkjenner at vi selv har fordommer og ser at fordommer gjør seg gjeldende også innenfor Den norske kirke.

Det norske samfunn og Den norske kirke bør arbeide for å endre fordommer og negative holdninger som gjør seg gjeldende i møte med mennesker som lever i fattigdom, er på flukt, som er uten fast bopel og som lever av å tigge, pante flasker eller tjener til livets opphold på andre uformelle måter. Det er nødvendig å drive holdningsskapende arbeid på dette området.

Fattigdom og migrasjon gjør mennesker sårbare. De kan bli utsatt for tvang og utnyttning, og kan bli tvunget inn i kriminell virksomhet. KISP vil derfor understreke behovet for at arbeidet mot menneskehandel, moderne slaveri og økonomisk utbytting prioriteres.

Det er nødvendig at det etableres et minimumstilbud som ivaretar behovet for overnatting og grunnleggende sanitære behov for alle, uavhengig av statsborgerskap, i Oslo og andre steder der det er tilsvarende behov. Offentlige myndigheter bør vurdere å etablere tilrettelagt camping og innendørs rimelig overnatting. Tilsvarende kan menigheter i Den norske kirke vurdere nattåpne kirkerom som et diakonalt tilbud, og invitere romfolk og andre grupper inn i menighetslivet for øvrig.

Det bør etableres ordninger som gjør det mulig for romfolk og andre å arbeide i Norge.

Det bør etableres god kommunikasjon og samarbeidsrelasjoner mellom Den norske kirke, lokale myndigheter og representanter for romfolk og andre grupper både på lokalt og nasjonalt nivå.

Samarbeid mellom grupper i Norge og tilsvarende grupper og relevante organisasjoner internasjonalt bør også etableres. Aktuelle spørsmål knyttet til fattigdom, menneskerettigheter og romfolk i Norge er knyttet til internasjonale forhold og problemstillinger, og løsninger på disse spørsmålene må derfor også søkes gjennom internasjonalt samarbeid.

REFERAT FRA NÅDENS FELLESSKAP

Samarbeidsrådet mellom Den norske kirke og Metodistkirken i Norge

Tid:	Mandag 29.10. 2012 kl. 10.00-14.00	
Sted:	Møterom Borg, Kirkens Hus, Rådhusgt 1-3	
Medlemmer:		
Metodistkirken:	Christian Alsted	biskop, Norden og Baltikum
	Vigdis-Merete Rønning	tilsatt ved Metodistkirkens hovedkontor
	Svein Veland (vara)	tilsynsmann, Sør-Vest distrikt
	Gunnar Bradley	administrativ leder, Metodistkirken i Norge
Den norske kirke:	Hans Erik Ruud	kirkefagsjef, Tunsberg
	Ingvild Osberg	bispedømmekontor prostiprest, Rygge
	Guro Kristin Hellgren	diakonirådgiver, Kirkerådet
Sekretær:	Einar Tjelle	ass. gen.sekr. Mellomkirkelig råd
Meldt forfall:	Bjarne Sveinall Øyvind Helliesen	fungerende biskop, Agder/Telemark tilsynsmann, Østre distrikt

SAKER

Sak 8/12	Åpning
	Hans Erik Ruud hadde en kort åpning og ledet møte.
Sak 9/12	Referat fra møtet i Nådens Fellesskap 8.3.12
	Jf. sak 4/11 Det ble etterspurt om det ble tatt noe initiativ fra MiN i forhold til «økumenisk innspill» til Dnks trosopplæringskonferanse. Av kapasitetsmessige grunner ble ikke dette gjort. Men henvendelse skal gjøres i forhold til konferansen 2013. (Se vedtak sak 11/12).
Vedtak	<i>Referatet ble godkjent.</i>
Sak 10/12	Aktuelle saker fra kirkene
	<p>Metodistkirken:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ny trosopplæringsplan, vedtatt av Årskonferansen i juni. Tanken er at dette skal være en dynamisk tekst, enkelt å gjøre endringer på nettet. Se www.metodistkirken.no/tro. Brosjyren «Tro som bærer» ble delt ut. - Strategitenkning for MiN lagt fram på Årskonferansen. Viktige elementer er: inspirasjon og hjelp til å løfte «menighet til neste nivå», øke antall medlemmer ved bl.a. økt fokus på gudstjenesten, rekruttering av prester. - Ny internasjonal menighet startet pinsedag i Oslo, ny menighet på Sotra i Bergen. - Vårt misjonsarbeid; Sierra Leone er nytt land for oss. Fokus på utviklingsarbeid i små landsbyer, gode resultater. - KEK og KVs generalforsamlinger i 2013. Biskop Christian Alsted representerer Metodistkirken i begge generalforsamlingene og ønsker kommunikasjon med delegasjonene fra Dnk i forkant og underveis. (NB! Sekretær kommuniserer dette videre til delegasjonene).

	<p>Den norske kirke:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stortinget vedtok 21. mai 2012 historiske grunnlovsendringer som endret relasjonen mellom Den norske kirke og staten. Staten er blitt konfesjonsfri, og Dnk er blitt mer fristilt som trossamfunn. Ting vil ta tid. En vanskelig prosess fremover med tanke på kirkeordning. Et refleksjonsnotat responderes på i menighetene i disse dager. Ledelse og forholdet mellom råd og den episkopale linjen er krevende, men viktig å finne gode løsninger på. Den norske kirkes identitet er viktig å arbeide videre med. - 1. søndag i advent skal nye liturgier være på plass i menighetene. Stedegenhet og involvering er nøkkelord. - Mange er utålmodige over at Bispemøtets samlivsetiske utvalg enda ikke har kommet med sin rapport. ET krevende spørsmål er hvorvidt Dnk bør utarbeide en liturgi for inngåelse av samkjønnet ekteskap. Gruppen representerer begge synspunkter. Kirkemøtet skal til syvende og sist fastsette dette. - En ny Arbeidsmiljøundersøkelse i Dnk: Forholdsvis høy score på utbrenthet - Bispemøtet: Lager veiledning for presters plass og funksjon i rådene - Beredskapsplaner (se sist). En svakhet i planene er «om noe skulle skje oss selv» Bedre på å ta oss av andre. En annen forbedring er at Dnk lokalt nå SKAL (ikke lenger <i>bør</i>) ha oversikt over (og evt. ta kontakt med) ledere for andre trossamfunn/religioner i nærmiljøet. - Overgrepssaker. Kirkelig ressurscenter for vold og seksuelle overgrep er i økumenisk også på eiersiden, idet Norges Kristne Råd går inn som medeier. Det arbeides for å opprette et økumenisk faglig nettverk innen overgrepssproblematikken.
Vedtak	<p><i>Orienteringene tas til etterretning.</i></p> <p><i>Sekretær sørger for oppdatert info til Christian Alsted vedr. Dnks planer angående generalforsamlingene i KEK og KV i 2013.</i></p>

Sak11/12	Hovedsak: Samarbeid om diakoni
	<p>I etterkant av diakoniplanene som ble vedtatt i hhv 2007 og 2010, ble det i Samarbeidsrådet for Nådens fellesskap lansert et felles diakoniprojekt (vedtatt 7.4.10) Det var et uttrykt ønske om å gjøre erfaringer på praktisk samarbeid på diakonifeltet. Prosjektet ble lokalisert til Drammen sentrum, med et diakonalt fokus på innvandrere og integrering. Prosjektet er nå avsluttet, og et utkast til rapport er laget. Guro Hellgren og Vigdis-Merete Rønning gikk igjennom utkastet til rapport. (Se denne). Det var mange gode intensjoner i prosjektet, mye engasjement og vilje, men også manglende ressurser og en hverdag langt fra idealene. Prosjektet har gitt flere viktige erfaringer i både samarbeid sentralt og lokalt, og vist at asymmetri ikke nødvendigvis dreier seg om majoritets- og minoritetskirke. På mange måter ble det et magert resultat. Fra Dnk var det flere uheldige omstendigheter som vanskeliggjorde fremdriften, blant annet flere sykmeldinger. Det virket som om Dnk hadde få frivillige å spille på i forhold til Metodistkirken. Både forarbeidet og selve opplegget virket grundig og godt. Men få møtte opp. Og det var liten deltakelse fra Dnks side. Mest eierskap ble opplevd fra Metodistkirken.</p> <p><i>Fra samtalen:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Manglet prosjektet et «personlig eierskap» fra starten? Er slikt vanskeligere i Dnk? - Ville det vært større suksess med samarbeid med en <i>arbeidskirke</i> i Dnk? - Innholdet i det diakonale fellesprosjektet var godt, men vanskeliggjort av at prosjektet ble initiert «ovenfra»? - Det bør være et eierskap fra begge sider for å være et reelt, godt samarbeid. - Kunne prosjektet vært mer vellykket om det hadde hatt et tydeligere «nedenfra-perspektiv»?

	<ul style="list-style-type: none"> - Noen ganger kan «ikke-vellykkede-prosjekter» være gjenstand for god læring og et forbedret samarbeid. - «Prester-imellom-samarbeid» er ikke nok. - Kunne en «tredje instans» som KIA eller Kirkens Bymisjon vært en nyttig katalysator? Det ble svart at KIA var kontaktet og «klar» for å bidra i Drammen. - En helt annen innfallsvinkel kunne være å beskrive eksisterende lokalt forankret samarbeid, «uten ekstern innblanding». - Det finnes nok mange gode felles-prosjekter, eksisterende samarbeid mellom lokale Dnk og MiN-menigheter. <hr/> <p><i>Veien videre:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Prosjektet anses som avsluttet i denne omgang. - Noen slike felles erfaringer er viktige og lærerike uansett. - Et neste skritt kan være broen fra diakoni til trosopplæring, og felles økumenisk samarbeid på dette. Konkret kunne det vært en workshop om økumenisk samarbeid om diakoni og trosopplæring på neste års trosopplæringskonferanse, jf. Hovedsaken ved sist møte. Da kunne både læringspunkter fra dette prosjektet, eksempler på eksisterende samarbeid og det nye trosopplæringsmateriellet «Tro som bærer», legges til grunn.
Vedtak:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nådens Fellesskap takker for rapporten og innsatsen som særlig Vigdis-Merete Rønning og Guro Hellgren har lagt ned. Vi ber dem overbringe takk også til lokale samarbeidsaktører. 2. Vi ber om at rapporten ferdigstilles på bakgrunn av samtalen 3. Sekretær bes – i samarbeid med Vigdis-Merete Rønning – om å gjøre en henvendelse til Kirkerådets trosopplæringssekretariat, om et seminar om økumenisk samarbeid (Den norske kirke – Metodistkirken) på neste års trosopplæringskonferanse 13.11.13

Sak12/12	Orienteringssak: Diakoniforståelsen i Kirkenes verdensråd
	<p>En ny rapport om <i>Theological Perspectives on Diakonia</i> (KV, 2012), ble lagt fram i gruppa - også med tanke på en økumenisk oppdatering på diakonifeltet som NF har arbeidet en del med. Rapporten ble til under en KV-konferanse på Sri Lanka i juni og vedtatt av sentralkomiteen i KV i september.</p> <p><i>Ingvild Osberg innledet om dokumentet.</i> Hun understreket blant annet de krevende ulike kontekstene som rapporten tar utgangspunkt i, blant annet klimaendringene, en neo-liberal globalisering, fellesskap som fragmenteres, religiøs og etnisk vold. Hvordan ser diakonien ut «fra sør»? Dokumentet snur opp ned på en tradisjonell subjekt-objekt-tenkning. Et tyngdepunkt i dokumentet (kapittel II) er nettopp de ressursene marginaliserte selv har, at de er subjekter og handlingsagenter i diakonien.</p> <p>Rapporten understreker at det må være kirkens primære kall å være diakonal. Men at kritisk refleksjon er viktig blant annet i forhold til språkbruk, og om man (kun) «setter bort diakonien» til profesjonelle, om maktposisjoner utfordres etc. «Forvandling», trengs både i den enkelte og i systemer. Også overgripere og maktstrukturer trenger «healing». Rapporten har avslutningsvis noen konkrete anbefalinger for menighetene, kirkelige organer og for KV selv.</p> <p><i>Fra samtalen:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Viktig å lytte til diakonale stemmer fra Det globale sør, med et tydelig «nedenfra-perspektiv». - Fra Dnk gjenkjenner vi mye av stoffet fra tankemåter i nyere LVF-tekster om misjon og diakoni. Forsoning, forvandling og myndiggjøring er slike kjerneord. - Veldig innholdsmettet og spennende tekst, forslag til tiltak er ikke så

	<p>spennende som selve teksten.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rapporten løfter diakonien ut av et ofte institusjonelt fangenskap. Anknytningen til konteksten, ikke minst urettferdigheten, er viktig. - En fundamental svakhet ved dokumentet, sett fra et metodistisk ståsted, kan være at det ikke springer ut fra en holistisk forståelse av misjon, men fortegner denne. Derfor kan teksten skille mer enn å samle. - Det ble påpekt at teksten bør sees i sammenheng også med den nye KV-rapporten om misjon. - <p>Disse tingene henger sammen; forvandling i vårt indre og denne tekstens fokus på mer «ytre forvandling».</p>
Vedtak:	<i>Rapporten og innledningen ble tatt til orientering.</i>

Sak13/12	Reformasjonsjubileet i 2017
	<p>Nådens fellesskap hadde en kort samtale om dette:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Det er en gryende samtale i Norge og de økumeniske organisasjonene om hva vi kan gjøre sammen i forhold til reformasjonsjubileet. <p>Fra Det lutherske verdensforbunds side vil 2015-2017 være i «reformasjonens tegn». Viktige anliggender fra LVF er at feiringen må være økumenisk «sensitiv og ansvarlig», og gjenspeile økumeniske avtaler og ulike reformatorer. Det bør være tydelig at kristenhetens tyngdepunkt i dag er i Det globale Sør, og at kirkene stadig er under reformasjon og i forandring. I Den norske kirke settes det i disse dager ned et utvalg som skal arbeide med planer og koordinere initiativ fremover.</p> <p>Det er viktig at vi ser på dette som en god mulighet til å formidle evangeliet på ny sammen. Det vil også være meningsfylt å gjøre noe sammen som blir synlig langt utenfor kirkeveggene, jf. gjeldsslette-kampanjens <i>Jubileum 2000</i>.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Reformasjonen er selvsagt viktig også for MiN. Mye i vår teologi er avledet fra reformasjonen, troen alene, fokus på rettferdiggjørelsen osv. - Et viktig anliggende var ikke minst at evangeliet kommer ut til folket, og ikke bare i kirken. -Det allmenne prestedømmet er «den revolusjonen som aldri skjedde», og bør være i høysetet i årene fremover. -Hadde vi klart noe sammen, i retning <i>Jubileum 2000</i>, hadde det vært flott.
Vedtak:	<i>Reformasjonen og jubileet settes opp som hovedsak på neste møte.</i>

Sak14/12	Eventuelt og neste møte
	<p>Ulik praksis ved tilsetting i Den norske kirke</p> <p>Det er ulik praksis i Den norske kirke hvorvidt diakoner eller prester fra Metodistkirken får rett til å være med på Årskonferansen og Landssamlingen. For vigslete diakoner og prester i MiN er deltakelse i Årskonferansen og Landssamlingen obligatorisk. Dette er noe som «følger med» også om vedkommende er ansatt i Den norske kirke. Det er utilfredsstillende med ulik praksis. Det er sendt et brev fra MiNs ledelse til Bjørgvin bispedømmekontor i forhold til en konkret sak. Vi ble enige om at det også burde skrives et brev til Kirkens Arbeidsgiver- og Interesseorganisasjon (KA) og Bispemøtet i Dnk (BM) om dette prinsippet.</p>
Vedtak a:	MiN henviser til samtalen her og oppfordres til å sende et brev til KA og BM om dette, med kopi til sekretær.
Vedtak b	Neste møte den 19.3. kl. 11-15 i Akersbakken 37